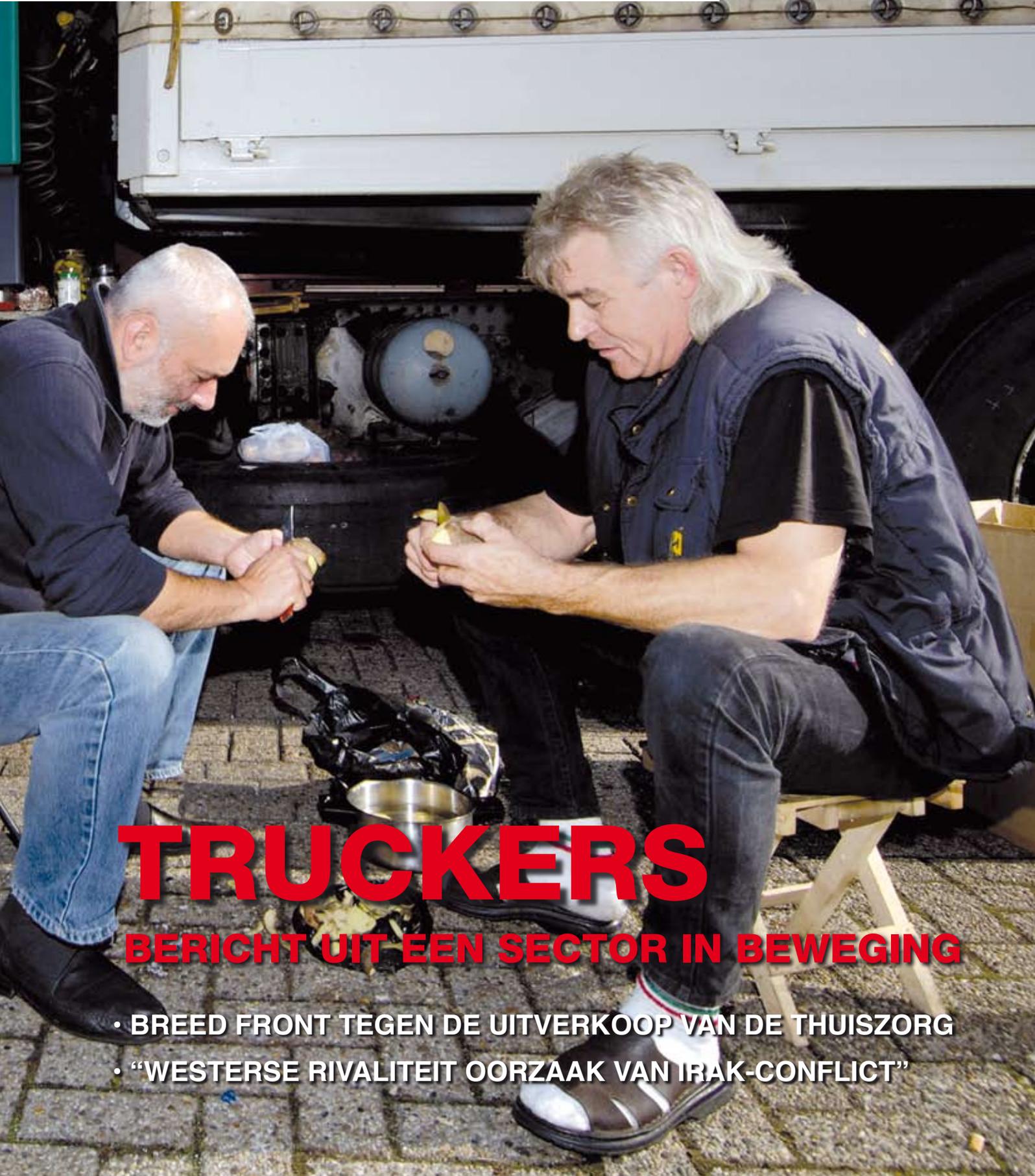

TRIBUNE

TRUCKERS

BERICHT UIT EEN SECTOR IN BEWEGING

- BREED FRONT TEGEN DE UITVERKOOP VAN DE THUISZORG
- “WESTERSE RIVALITEIT OORZAAK VAN IRAK-CONFLICT”

Colofon

Uitgave van de Socialistische Partij (SP), verschijnt 11 maal per jaar.

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging) of € 24,00 per jaar (acceptgiro)
Losse nummers € 1,75
SP-leden ontvangen de Tribune gratis.

Redactie
Rob Janssen
Daniël de Jongh

Medewerkers:
Willem Bos, Herman Damveld, Jola van Dijk, Natasha Gerson, Ronald Kennedy, Suzanne van de Kerk, Marjo van Lijssel, Meta Meijer, Diny Schouten, Roel Visser, Rob Voss, Dineke de Zwaan

Vormgeving
Robert de Klerk
Gonnie Sluijs
Ashraff Tashta

Illustraties
Gideon Borman
Arend van Dam
Wim Stevenhagen
Peter Welleman

SP algemeen
T (010) 243 55 55
F (010) 243 55 66
E sp@sp.nl
I www.sp.nl

Leden-/abbonementen-administratie
Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 40
F (010) 243 55 67
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 35
F (010) 243 55 65
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm
Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

De Tribune op Internet
www.sp.nl/nieuws/tribune

Cover
Foto: Peter Blok/Hollandse Hoogte

Arend van Dam

MELDPUNT 5 PROCENT VERHOOGING WAO, WAZ EN WAJONG UITKERINGEN

Met veel tamtam heeft dit kabinet bij zijn aantreden zichzelf op de borst geklopt over de verhoging van de inkomens van arbeidsongeschikten met 5 procent per 1 juli 2007. De SP ontvangt veel verontrustende berichten over de verhoging van de WAO, WAZ en Wajong uitkeringen van 70 procent naar 75 procent. Uit de eerste signalen blijkt namelijk dat mensen blij zijn gemaakt met een dode mus en er niet of nauwelijks op vooruit gaan.

Om snel een goed beeld te krijgen roepen wij volledig arbeidsongeschikten met een WAO, WAZ of Wajong-uitkering op om aan de SP te melden wat de 5 procent verhoging hen oplevert. De SP verzamelt de meldingen en zal deze inzetten in de strijd voor ECHTE verbeteringen voor arbeidsongeschikten.

Melden kan via www.waoplein.nl/meldpunt/verhoging of per post: **Bart van Kent, Postbus 20018, 2500 EA Den Haag.**

VACATURE SP

Wegens uitbreiding van taken heeft de Europese SP-fractie een vacature voor een:

PERSMEDEWERKER EUROPESE FRACTIE

Voor meer informatie: www.sp.nl/vacatures.stm

In dit nummer:

12

“Engeland erkent het Internationaal Strafhof, dus Tony Blair kan aangepakt worden”, betoogt politicoloog Kees van der Pijl. In zijn nieuwste boek beschrijft de hoogleraar van de Universiteit van Sussex onder meer de rivaliteit tussen Groot-Brittannië en de VS enerzijds en landen als Duitsland en Frankrijk anderzijds. “Als we geen oog hebben voor die rivaliteit, kunnen we de hele ontwikkelingen rondom de Irak-oorlog niet begrijpen.”

16

Voor het eerst sinds jaren spreken transportondernemers weer van een topdrukte. Maar de moordende concurrentie van buitenlandse collega's en de weinig aantrekkelijke perspectieven maken dat Nederlandse vrachtwagenchauffeurs hun toekomst niet erg rooskleurig tegemoet zien. De Tribune zocht de mannen van de grote weg op en sprak ook met de oude garde. “Er zijn genoeg chauffeurs op zoek naar werk in een fabriek.”

22

“De enorme groei van de SP brengt niet alleen nieuwe mogelijkheden, maar ook moeilijkheden met zich mee.” Dat zegt partijsecretaris Hans van Heijningen na een roerige zomer. “Gedoe met de twaalfde senaatszetel, ruzie met de Tribune-hoofdredacteur, enkele opstappende kaderleden en nog wat andere trammelant; dat is geen ideaal zomerscenario.” Niettemin staat de SP er in grote lijnen uitstekend voor, aldus Van Heijningen.

En verder

- 6 Stop Uitverkoop Thuiszorg: Actie!
- 25 Griezellige Krimi: het ‘Sachsen-moeras’
- 38 Fotoreportage: Een dagje zee
- 30 LinksVoor: Cornelly Overman en de rol van Suriname in ‘40-’45

Rubrieken

- 4 Prikbord
- 5 Uitgelicht
- 26 Theo
- 27 Gespot
- 31 Cryptogram

En het werd zomer...

Voor Rob de Nijs was het die zomer ‘de al-lereerste keer’. Voor het Tribune-team was het de afgelopen zomer ook de eerste keer,

alleen was de aanleiding wat minder verheugend dan bij Rob de Nijs. Voor het eerst stond ons blad wekenlang in de landelijke belangstelling, en dat nog wel vanwege een artikel dat niet eens geplaatst was. Ook de partij had over belangstelling niet te klagen. Afijn; in dit nummer kijkt partijsecretaris Hans van Heijningen terug op die roerige zomer, en werpt hij tevens een blik vooruit.

Over zomer gesproken. Op bladzijde 28 en 29 laat de fotoreportage ‘Een dagje zee’ zien hoe sommige mensen een zonnige dag invullen. Verder onder meer aandacht voor een wel heel griezelige affaire, die in de zomermaanden de Duitse deelstaat Sachsen op zijn kop zette.

Het coververhaal gaat deze maand over onze ‘beurtvaartschippers’ van Europa: de truckers. Tot een jaar of acht geleden was ik zelf ook vrachtwagenchauffeur en het was een prettig weerzien met de transportsector. Maar wat is er veel veranderd! Het is bijna niet voor te stellen wat er tegenwoordig van beroepschauffeurs allemaal verwacht en gevraagd wordt – én waar ze in de nabije toekomst nog allemaal mee te maken krijgen. Misschien zou het niet verkeerd zijn als menig automobilist dat eens in het achterhoofd zou houden, voor het geval hij weer eens vloekend en tierend op de snelweg achter een inhalende vrachtwagen zit, of op de radio hoort dat er ergens ‘weer eentje gekanteld is’. Een beetje begrip voor de *King of the Road* is nooit weg. Dat geldt niet alleen voor automobilisten, maar zéker ook voor de beleidsmakers in Brussel en Den Haag.

Namens de redactie,

Rob Janssen

Discriminatie humanisten

Hoogstwaarschijnlijk zal het u ook opgevallen zijn hoe vaak er in de media melding wordt gemaakt van een Nederlandse christelijk-joodse traditie. Deze zomer sprak minister Ellen Vogelaar zelfs van de mogelijkheid van een toekomstige Nederlandse christelijk-joods-islamitische traditie. Maar er wordt zelden of nooit melding gemaakt van die andere vormende traditie binnen onze samenleving: het humanisme. Mijn man en ik hebben een humanistische (niet godsdienstige) levensbeschouwing. Wij voelen ons gediscrimineerd, omdat het historisch belang van het humanisme zo stelselmatig wordt genegeerd.

Annie Kuiperij-Laféber, Schoonhoven

Biobandstof

Krista van Velzen stelt voor om Borneo financieel te compenseren voor de geleden milieuschade (Tribune juni). Maar wie schiet daar iets mee op? De orang-oetan die zijn leefgebied ziet verdwijnen? In wiens zakken komt dat geld eigenlijk terecht? Geven we ons met zulk beleid niet over aan de wereld zoals die is? Het principe is fout; het is verkeerd om oerbos op te offeren voor ons energiebeleid. Net zoals het verkeerd is om mais te gebruiken om bio-alcohol te maken, zodat mensen te veel moeten gaan betalen voor de mais voor dagelijkse consumptie. Of de schandalige praktijken van de behandeling van de suikerrietkappers in Brazilië, die leven als slaven. Allemaal om bio-alcohol te produceren. We zouden alleen moeten produceren wat noodzakelijk is om in leven te blijven, in plaats van frisdranken, snoeprepen, honderdduizenden soorten chips en dat soort rotzooi – in plaats misdaden tegen de natuur financieel compenseren. Overigens speelt dit niet alleen op Borneo, maar ook in veel landen in Afrika.

R. Snelten, Amsterdam

Fragmentatiebommen

Als aanvulling op uw artikel over de gruwelijke gevolgen van fragmentatiebommen (Tribune juli/augustus) het volgende. Ik vind het zwak dat u niet genoemd heeft dat Israël nog geen jaar geleden, in de laatste dagen van de aanval op Libanon, naast brandbommen ook vele fragmentatiebommen heeft gebruikt. Waarom is Israël hier alweer ontzien, zelfs door de SP? Toen deze bommen indertijd ook in Afghanistan werden gebruikt, vertoonde de toenmalige premier van Nederland, Wim Kok, nota bene begrip voor het gebruik van dit misdadige wapen.

G.A. Gall, Doezum

Stuwdammen Amazone

De Braziliaanse regering gaf maandag 9 juli het groene licht voor de bouw van twee omstreden stuwdammen in het hart van het Amazonegebied. De stuwdammen moeten een groot deel van het energietekort oplossen. Brazilië kiest voor economische groei, ook al blijkt dat op gespannen voet te staan met het milieu. Bij de aanvang van zijn tweede termijn maakte de president al duidelijk dat de economie zijn topprioriteit zou zijn. Tegenstanders van de

stuwdammen waarschuwen voor de schade aan het regenwoud en zeggen dat er goedkopere en efficiëntere alternatieven beschikbaar zijn. Door de aanleg van de dammen komen honderden vierkante kilometers ongerept regenwoud onder water te staan. Mogelijk pakt het ondergelopen gebied zelfs tweemaal zo groot uit als nu wordt voorondersteld, waarschuwen deskundigen. Ook zullen vissoorten hun paaigebieden niet meer kunnen bereiken en uitsterven. Het leefgebied van malariamuggen zal groter worden, sojaplanten zullen verder in het regenwoud reiken, kwik uit de goudmijnen zal zich gemakkelijker verspreiden en via de visstand de volksgezondheid gaan bedreigen. En dan te bedenken, dat veel politici en ambtenaren in Europa de film van El Gore nog niet eens gezien hebben.

Tilburg, Piet Bakx

Alleen knoopharige hippies?

In de reportage over de G8-top (Tribune juli/augustus) kan ik me redelijk vinden, maar niet helemaal. De demonstranten vertegenwoordigden een veel grotere groep dan de 'knoopharige, gepiercete hippie'. Aan de grote demonstratie nam een zeer breed gezelschap van andersglobalisten, linkse politieke bewegingen, vakbonden, religieuze en humanistische groeperingen, allochtonenorganisaties en individuele burgers deel. Daarnaast lijkt het of de lokale bevolking niet zo blij was met de demonstranten. Mij viel juist op dat we erg veel steun kregen en positieve, stimulerende reacties. Mooiste voorbeeld: de familie die spontaan hun tuinslang aanbood om de waterflessen van blokkadedeelnemers bij te vullen. Tot slot: omdat de SP niets had geregeld, zijn wij met een bus van de Internationale Socialisten gegaan. Beviel goed, maar ik denk dat de SP een grotere groep Nederlanders had kunnen bereiken. De SP had er goed aan gedaan om met gelijkgezinde partijen in Europa (zoals de Duitse Linke, die er wél was) een duidelijk blok te vormen van mensen die vinden dat de wereldpolitiek anders kan en moet. Een blok waar ook de media niet omheen kunnen en waardoor de rellen van een klein *black block* naar de achtergrond worden gedreven.

Rick Hovens, Nijmegen

De oplettende lezer

Ingrid Steenoven mailde dat in haar ingezonden brief over de *processiefoto's* een foutje is geslopen (Prikbord juli/augustus): 'Er staat dat ik het een zinloze bladvervuiling vind, dit moet zijn een zinloze bladvulling. Een wezenlijk verschil!'

ROOD meldde ons dat het persbericht met onjuiste salarisgegevens van Geert Dales niet afkomstig was van ROOD-landelijk, zoals de redactie beweerde in het nieuwsbericht *Sorry Geert* (Tribune juli/augustus), maar van de Rotterdamse ROOD-afdeling. Ter aanvulling hebben de Rotterdamse SP-jongeren laten weten dat hun bericht en het bericht dat Dales genoeg neemt met een lager salaris dan zijn voorganger bij InHolland, elkaar hebben gekruist. ROOD vindt het voorbeeld van Dales navolgenswaardig en heeft de actie afgeblazen – al is Dales' salaris van €150.000 nog steeds hoger dan dat van de minister-president.

FOTO: REYER BOXEM/HOLLANDSE HOOGTE

Stoere vrouwen

Voetbal een mannsport? Vergeet het maar. Het vrouwenvoetbal wordt al sinds 1972 officieel erkend door de KNVB. Nu,

25 jaar later, hebben de voetballende vrouwen hun eigen eredivisie. De deelnemende clubs hebben goede

hoop dat voetbal binnen enkele jaren hockey voorbijstreeft als populairste vrouwensport van Nederland.

Thuiszorg anno 2007: “Wat een idiote situaties”

Actie Stop Uitverkoop Thuiszorg opent aanval op marktwerking

Kunnen eten en drinken. Jezelf kunnen wassen. Wonen en leven in een schone omgeving. Het lijken allemaal zulke vanzelfsprekende zaken. Maar voor veel ouderen, chronisch zieken en gehandicapten is het anno 2007 allemaal zo vanzelfsprekend niet meer. De kwaliteit van de thuiszorg holt snel achteruit, volgens het bekende patroon: marktwerking; bezuinigingen; consument én personeel de dupe. Het comité Zorg Geen Markt is onder het motto ‘Stop Uitverkoop Thuiszorg’ een grote publieksactie gestart. De vakbonden AbvaKabo FNV, CNV Publieke Zaak, Unie Zorg & Welzijn en Nu’91, alsmede de ouderenbond ANBO hebben zich inmiddels achter de actie geschaard.

TEKST ROB JANSSEN FOTO BAS STOFFELSEN

Eigenlijk is het allemaal heel simpel. Sinds de invoering van de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) op 1 januari zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de thuiszorg. Door de verplichte aanbesteding kopen gemeenten zo goedkoop mogelijk zorg in, als gevolg daarvan moeten thuiszorgorganisaties gaan concurreren op de prijs. Door de moordende concurrentie worden er contracten afgesloten voor een te lage prijs, waardoor er onvoldoende zorg wordt geboden. De ‘oplossing’ ligt dan voor de hand: bezui-

nigen. Dat kan op twee manieren: door minder uren zorg te bieden, of door te besparen op het personeel. Zo eenvoudig is dat. Maar hoe ziet de praktijk eruit?

“Het is een slachting”, zegt Rosita van Gijlswijk, SP-Tweede Kamerlid en actievoordinator van Stop Uitverkoop Thuiszorg. “Werkgevers melden nu al dat zo’n 8.000 mensen hun baan in de thuiszorg zullen verliezen. Terwijl er een enorm tekort is aan huishoudelijke ondersteuning! Maar het gaat niet alleen om ontslagen. Van

ervaren thuiszorgwerkers wordt vaak het contract niet verlengd; zij kunnen wel weer aan de slag, maar dan tegen veel slechtere arbeidsvoorwaarden. Ten slotte worden ook steeds vaker zogenaamde alphahulpen ingezet. Zij werken min of meer als freelancer, maar bouwen geen pensioen op en hebben geen recht op ziekengeld. Dat biedt voor de werknemers natuurlijk weinig perspectief.” Waarvan akte. Onlangs werd bekend dat in de gemeente Ede sinds 1 september 120 mensen zonder hulp zijn komen te zitten als gevolg van het personeelstekort. Zorgverlener Opella is ten einde raad en heeft de gemeente gevraagd om meer geld beschikbaar te stellen.

“De mensen kunnen niet eens meer een praatje maken met de hulp”

Maar ook aan de kant van de cliënten vallen klappen. Van Gijlswijk: “Realiseer je goed dat het hier vaak gaat om gehandicapten, chronisch zieken en hulpbehoevende ouderen. Zij hebben de hulp kei- en keihard nodig om thuis te kunnen blijven wonen. Veel van hen hebben heel lang moeten wachten voordat de zorg geregeld was. Te bizar voor woorden. Ook zie je dat mensen steeds een andere hulp over de vloer krijgen. Eentje voor de huishouding, eentje voor de medicijnen, eentje voor de steunkouzen, zo kan ik nog wel even doorgaan.

Dat is heel vervelend, zeker als het gaat om gehandicapten en chronisch zieken die de rest van hun leven, dag in dag uit, afhankelijk zijn van zorg. Maar wat zie je? Er worden tegenwoordig zelfs Polen ingeschakeld om hulp te bieden. Stel je voor: de mensen kunnen dan niet eens meer een praatje met de hulp maken! Veel van deze Poolse mensen gaan bovendien elke drie maanden weer even naar huis om voor hun eigen familie en gezin te zorgen. Wat dan weer inhoudt dat de cliënten vervolgens weer een andere hulp krijgen, of zelfs helemaal geen hulp. Wát een idiote situaties!”

Inmiddels hebben alle vakbonden in de zorg en de ouderenbond ANBO zich achter de actie Stop Uitverkoop Thuiszorg geschaard. De organisaties roepen hun leden en sympathisanten op de petitie te ondertekenen.

Maar is het niet opmerkelijk dat in tijden waarin termen als ‘marktwerking’ en ‘concurrentie’ zo onderhand wel achterhaald lijken te zijn, ze in de zorg toch weer

opduiken als toverformules, als oplossing voor alle problemen? “Maatschappelijk heeft een term als marktwerking nauwelijks nog draagvlak”, beaamt Rosita van Gijlswijk. “Maar in de politiek dendert de trein gewoon door. Het CDA komt vooralsnog niet terug van dat marktdenken. De PvdA is een ander verhaal. Vóór de Kamerverkiezingen riep Wouter Bos nog dat de marktwerking in de zorg gestopt moest worden. Nu zet de PvdA de marktwerking in de ziekenhuizen zelfs nog in een hogere versnelling.” Tekenend vindt Van Gijlswijk de opstelling van PvdA-staatssecretaris Bussemaker. “De problemen in de thuiszorg doet zij af als ‘overgangsproblemen’. Dat zegt wel genoeg, denk ik.”

Stop Uitverkoop Thuiszorg is een initiatief van het comité Zorg Geen Markt, dat is opgericht door Agnes Kant en tientallen mensen die werkzaam zijn in de zorg. Twee weken na de start van de actie eind augustus, hadden al 18.000 mensen de petitie ‘Ik zeg JA tegen goede thuiszorg en NEE tegen duizenden ontslagen’

ondertekend. Ook kwamen er inmiddels honderden meldingen van ervaringsdeskundigen binnen op het speciaal geopende Meldpunt Thuiszorg. Verder zijn er inmiddels tienduizenden actiekaarten en -posters het land ingegaan. De verzamelde protesthandtekeningen zullen dit najaar tijdens een manifestatie in Den Haag worden aangeboden aan het kabinet en de Tweede Kamer.

Rosita van Gijlswijk roept de SP-afdeling op om actiemateriaal te bestellen via SP-Net. Individuele leden kunnen bestellen via de website van comité Zorg Geen Markt, waar ze ook hun ervaringen kunnen melden. Op de site van Zorg Geen Markt zijn tevens tal van praktijkverhalen en achtergrondinformatie over de thuiszorg te vinden.

Internetlinks:
Meldpunt Thuiszorg:
www.sp.nl/nieuws/actie/wmo

Comité Zorg Geen Markt:
www.zorggeenmarkt.nl

De prijs van de groei

De afgelopen maanden was het geen komkommertijd maar tomaentijd, zo leek het soms. Elke partij komt een keer aan de beurt als het gaat om kritische beschouwing door de journalistiek. Deze zomer was de beurt aan de SP. Op zo’n moment is het kleinste nieuws plotseling voorpaginanieuws. Journalisten duikelen over elkaar heen in hun pogingen ook met een ‘onthulling’ te komen. Het gaat er dan niet zachtzinnig aan toe en in sommige gevallen is dat niet bevorderlijk voor de kwaliteit. Het principe van ‘hoor en wederhoor’ wordt slechts mondjesmaat toegepast en niet zelden worden zaken verkeerd voorgesteld, uit hun context gehaald of vreselijk opgeblazen.

De publiciteitsgolf begon met de vrijwel unanieme oproep van de partijraad – het parlement van de SP – aan Düzgün Yildirim om de twaalfde SP-zetel in de senaat af te staan aan de nummer twaalf op de lijst. “Ja maar, hij is toch legaal met voorkeurstemmen gekozen”, werd er door sommige journalisten gezegd. Zeker, buiten de twee stemmen die hij op zichzelf had uitgebracht, waren er nog vier mensen die het hokje bij zijn naam rood hadden gemaakt. Maar zes stemmen kunnen onmogelijk de democratische wil van een partij met meer dan 50.000 leden tenietdoen. Natuurlijk respecteren we de wil van de kiezer en wordt iemand die direct met voorkeurstemmen is gekozen dan ook benoemd. Maar hier ligt het anders. Hier stemt niet het volk; het zijn de SP-Statenleden die de leden van de SP-senaatsfractie kiezen. En

natuurlijk worden SP’ers geacht zich aan de gezamenlijk democratisch vastgestelde lijst te houden. Zonder een loyale uitvoering van onderling gemaakte afspraken kan geen enkele organisatie overleven. Meer partijen hebben te kampen met dit probleem, alleen bij hen wordt de zaak met de mantel der liefde bedekt. Binnen de SP doen we dat niet. Wij geven de voorkeur aan eerlijke, open en democratische interne verhoudingen. De partijraad van september zal in deze zaak de finale beslissing nemen. Als SP hebben we onmiskenbaar te maken met groeistuipten. Dat is niet iets van vandaag of gisteren: we hebben er al mee te maken sinds we zijn opgericht. Onze groei is dan ook constant en stormachtig geweest. Veel van onze nieuwe leden waren vroeger partijloos, anderen kwamen van andere partijen, met name van de Partij van de Arbeid. Die mensen zijn net zo welkom als alle andere nieuwe leden, alleen, sommigen hebben de neiging van de SP een soort PvdA te willen maken. Op het congres in november aanstaande zullen voorstellen worden besproken om nog meer aan scholing en opleiding te doen. Onze partij en de mensen waar we het allemaal voor doen hebben er recht op dat op alle niveaus van onze grote organisatie de kaderleden inhoudelijk, politiek en organisatorisch goed zijn onderlegd.

Jan Marijnissen

Sportieve verliezer

Voor de Heerlense wethouder Riet de Wit (SP) was het "even slikken", toen de firma Scheuten Venlo koos als locatie voor een nieuwe fabriek. Immers, de gemeente Heerlen had haar beste beentje voorgezet om de producent van zonnecellen binnen te halen. Uiteindelijk koos Scheuten toch voor Venlo en niet voor Heerlen. Toen het bedrijf die keuze in het bijzijn van minister Van der Hoeven van Economische Zaken bekendmaakte, dook Riet de Wit op. Met een grote bos zonnebloemen beende ze op bedrijfseigenaar Jacques Scheuten af. "Voor ons was uw keuze voor Venlo een teleurstelling, maar nu de beslissing eenmaal genomen is, wil ik een sportieve verliezer zijn. Heerlen wenst u alle succes toe, ook nu de keuze op Venlo is gevallen", zei De Wit. De aangenaam verraste Jacques Scheuten zei het gebaar "op prijs te stellen".

CIA nu ook al in de Vierdaagse?

Dat er in de Nijmeegse Vierdaagse militairen meelopen, weet iedereen. Maar wat te denken van bewapende CIA-agenten die heimelijk de mars in de gaten houden? Er deden deze zomer hardnekkige geruchten de ronde dat leden van de Amerikaanse geheime dienst undercover met de Vierdaagse meeliepen, naar verluidt om deelnemende Amerikaanse militairen te beschermen tegen mogelijke terreur. Dat riep natuurlijk de nodige vragen op, zoals: is het zo triest gesteld met de Nederlandse veiligheidsdiensten dat de Amerikanen voor hun eigen veiligheid op Nederlandse bodem moeten zorgen? Zouden er elders in Nederland nog meer CIA-agenten actief zijn?

Mogen zij zomaar met wapens op zak in ons land rondlopen? Volgens het Algemeen Dagblad staat justitie stilzwijgend toe dat er gewapende Amerikaanse agenten bij de Vierdaagse actief zijn, hoewel het 'formeel verboden' is. SP-Kamerlid Ronald van Raak heeft de minister van Binnenlandse Zaken

om meer informatie gevraagd. Overigens liepen dit jaar 4.600 militairen de Vierdaagse; en 65 Amerikanen.

50 Cent: "Dood is entertainment"

Een doodgestoken cafébaas in Scheveningen, een roofoverval met dodelijke afloop in Am-

stelveen, bruto geweld tegen homo's in Amsterdam; zie daar een greep uit de reeks gewelddadige incidenten die ons land afgelopen zomer schokten. De Amerikaanse rapper 50 Cent, momenteel een van de best verkopende popartiesten, heeft er niet zo'n probleem mee. Dat zou je tenminste kunnen con-

'Flexinspecties' bij supermarkten

Flexinspecties: "De meest objectieve antwoorden" FOTO ROOD

Ze hadden vaak wel iets van een overval, de 'flexinspecties' die FNV Jong, Dwars en ROOD bij tal van supermarkten in het land uitvoerden. Sommige supermarkteigenaren waren niet bepaald blij met jongeren die spontaan hun personeel vragen begonnen te stellen over hun arbeidsvoorwaarden. Maar: "Op deze manier krijgen we de meest objectieve antwoorden", redeneerden de 'overvallers' en dus togen ze naar supermarkten in onder meer Leeuwarden, Nijmegen, Delft en Maastricht. Ham-

vraag: wat zijn voor jongeren de gevolgen van de steeds verdergaande flexibilisering van de arbeidsmarkt? Gijsbert Houtbeckers van ROOD: "Steeds meer jongeren krijgen te maken met zogenaamde flexcontracten, bijvoorbeeld op oproepbasis of als nul-urencontract. Als het om een bijbaantje gaat is dat misschien niet zo'n probleem, maar daar tegenover staat de geringe inkomenszekerheid. Het niet doorbetaald krijgen bij ziekte bijvoorbeeld, of op straat komen te staan als je te oud

wordt. Soms bleek bij inspecties dat de manager op last van het hoofdkantoor geen personeel ouder dan 18 jaar mocht aannemen. Kortom: sommige supermarkten willen best anders, maar kunnen niet. Ook viel ons op dat veel jongeren niet eens weten wat hun rechten zijn. 'Ik ben toch nooit ziek', zeiden ze dan. Anderen zeiden dat ze gewoon doorwerken als ze ziek worden." Verder brachten de inspecties veelvuldig gebruik van de zogenaamde drie-maanden-truc aan het licht. Wie na drie tijdelijke contracten een vierde krijgt aangeboden, moet volgens de wet een vaste aanstelling krijgen. Maar zo ver komt het doorgaans niet, want het einde van het derde contract eindigt maar al te vaak in drie maanden thuis zitten. Daarna kan weer met een 'schone lei' worden begonnen met een 'eerste' tijdelijk contract. Handig: de supermarkt heeft een ervaren kracht waaraan hij niet vastzit. Momenteel brengen ROOD, Dwars en FNV Jong de resultaten van de inspecties in kaart. Dit met het oog op de evaluatie van de 'flexwet' in de Tweede Kamer dit najaar.

cluderen uit het interview dat het Duitse weekblad Der Spiegel met hem had. "De dood is entertainment", liet de koning van de 'gangsta-rap' onder meer optekenen. Natuurlijk: dat de videoclips van de stoere rapkoning uitpuilen van porno en geweld is bekend. Maar dat hij zijn elfjarige zoontje naar hartelust naar die filmpjes laat kijken, zoals hij in Der Spiegel onthulde, is nieuw. 50 Cent: "Je kunt niet verhinderen dat kinderen tegenwoordig alles zien. Laatst was hij met vriendjes thuis en ik dacht dat ze huiswerk aan het maken waren. Ik ging kijken en toen zaten ze naar vrouwen met grote borsten te kijken. Zo gaat dat tegenwoordig." Voor wie het nog niet weet: 50 Cent werd in het verleden als jeugdige drugsdealer op straat neergeschoten. Hij overleefde negen kogels. Hoe dat voelt? "Je pompt zo veel adrenaline,

dat de kogel zelf geen pijn doet. Het voelt als wanneer je een gaatje in je oorleel laat prikken." Meer niet? "Nou ja... de gaten zijn groter en er komt meer bloed uit."

Worstelen met aanbestedingen

Is het met de Europese aanbestedingsregels nog steeds een kwestie van wennen, of is er meer aan de hand? De ministers Koenders (PvdA) en Rouvoet (CU) lagen al onder vuur vanwege aanbestedingsfouten. Met name Koenders werd 'vriendjespolitiek' verweten, toen hij het bureau BKB de manifestatie 'Het akkoord van Schokland' liet organiseren. Daarmee overtrad Koenders de Europese regelgeving, die openbare aanbesteding van opdrachten boven de 137.000 euro verplicht stelt. Daar komt bij dat het bureau BKB gerund wordt door twee partijgenoten

SP-Universiteit

Polemoloog Leon Wecke (rechts) boeit SP'ers tijdens het jaarlijkse, driedaagse scholingsprogramma SP Universiteit, dat afgelopen zomer plaatsvond in de Biesbosch. Zo'n 120 SP'ers volgden er colleges en workshops over onder meer internationaal recht.

Peter Welleman

van Koenders. De storm van kritiek op de PvdA-bewindslidman was amper gaan liggen of er diende zich een nieuw geval aan: de Belastingdienst zou volgens onderzoek van NRC Handelsblad jarenlang fout gehandeld hebben met betrekking tot aanbestedingen. Het bedrag dat daarmee gemoeid is, zou kunnen oplopen tot wel 180 miljoen euro. SP-Kamerlid Sharon Gesthuizen: "Deze gang van zaken ondermijnt het vertrouwen van burgers en bedrijven in de overheid. Veel bedrijven voelen zich benadeeld omdat ze geen eerlijke kans hebben gekregen opdrachten binnen te halen. VVD, CDA en PvdA hameren steeds maar op aanbestedingen – zelfs in sectoren als het stadsvervoer en de thuiszorg

waar het niet op z'n plaats is – maar hun eigen bewindslidmen houden zich er blijkbaar niet aan. Zo maakt de overheid zich natuurlijk ongeloofwaardig."

Wilders

Het opinieartikel waarin Geert Wilders zijn omstrede pleidooi voor een verbod op de koran toelichtte, is door NRC Handelsblad geweigerd. Volgens plaatsvervangend hoofdredacteur De Jong niet vanwege Wilders' opvattingen over de islam, maar vanwege de 'onbehouwen toonzetting en vooral de gebrekkige (of beter: afwezige) onderbouwing van de beweringen van het Kamerlid.' Bovendien vond NRC dat het stuk geen 'beredeneerde en waardevolle bijdrage aan

de maatschappelijke discussie' was. Tja, sommige andere bladen worden dan onmiddellijk van 'censuur' beticht. Opvallend genoeg viel het c-woord trouwens ook niet toen bekend werd dat het CDA Thijs Jansen, hoofdredacteur van partijblad Christen-Democratische

Verkenningen wil ontslaan. Volgens Jansen omdat hij zich 'in het blad kritisch uitlaat over CDA-beleid'.

De helderziendheid van Peter Winnen
Geletruidrager Michael Rasmussen werd uit de koers

gehaald, kanshebber Alexander Vinokourov ook. Twee complete ploegen stapten op. Zie daar de Tour de France 2007: bijna dagelijks deden nieuwe onthullingen over dopinggebruik ons bijkans van onze stoel vallen. Maar is onze verbijstering wel terecht? Of wis-

ten we het eigenlijk vantevoren al, maar wilden we tegen beter weten in het wielerveest niet laten bederven? Hoe dan ook: in de Tribune van januari 2001(!) legde voormalig wielercoryfee Peter Winnen in een interview met redacteur Rob Janssen een opmerkelijke helderziendheid aan de dag. De tweemaal winnaar op Alpe d'Huez, de etappe der etappes: "Eind jaren tachtig kwam het middel EPO en plotseling was er iets waarmee kampioenen echt gemaakt konden worden. En wel op een kunstmatige, laboratoriumachtige manier. Ik weigerde dat spul vanwege de gevaren. Ineens kon ik niet meer met de top mee. De Italianen gingen toen met de grote koersen lopen. En het grote geld natuurlijk. Over de toekomst heb ik een vrij sombere visie. De wetenschap is ongelooflijk ver."

Ruim zes maanden geleden zag Peter Winnen de bui dus al hangen. En wat moeten we daar volgens hem van denken? "Jongens, we hebben het over spórt! Je moet er niet meer van maken dan het is! Je kunt ook roepen van: 'Nee, het is een product dat je kunt marketen en waarmee veel geld te verdienen is.' Dan zeg ik: Dat product is nog steeds dat lullige spelletje. Als je daaraan gaat sleutelen heb je het niet meer over sport maar over iets anders. Maak er dan een opera in de schouwburg van."

Claimcultuur

'Foute boel, maar goed voor een glimlach zo nu en dan', schreef Jan Marijnissen vorige maand op zijn weblog. Daarbij refereerde de SP-voorman aan de naar zijn idee 'doorgeschoten claimcultuur' in de Verenigde Staten. Een man in West-Virginia eist 10 miljoen

dollar van een hamburgerketen, omdat er tegen zijn uitdrukkelijke wens in kaas op zijn burger is gedaan. Hij kreeg een allergische reactie en moest door zijn moeder naar het ziekenhuis gereden worden. Nog zo iets: een Texaan wil een miljoen van een bloemist. Hij stuurde een bos rode rozen aan zijn minnares, waarop de bloemist een opdrachtbevestiging naar zijn huisadres stuurde – die in handen kwam van de vrouw van de onfortuinlijke schuinsmarcheerder. Sommige bedrijven doen al het mogelijke om claims te voorkomen. Bijvoorbeeld met waarschuwingen in de gebruiksaanwijzing van hun producten. Zo schrijft een fabrikant van opklapbare kinderwagens: 'Remove child before folding' ('kind verwijderen voor het opvouwen'). Een andere firma zet op de verpakking van slaaptabletten: 'Warning: may cause drowsiness' ('Waarschuwing: kan slaperigheid veroorzaken'). En op scheenbeschermers voor mountainbikers staat: 'Shin pads cannot protect any part of the body they do not cover' ('Scheenbeschermers kunnen geen lichaamsdeel beschermen dat ze niet bedekken').

Rente: 600 procent!

SP-Kamerlid Sadet Karabulut heeft minister Bos van Financiën gevraagd om actie te ondernemen tegen het Finse bedrijf Ferratum. Dit bedrijf verstrekt via sms en internet kleine leningen tegen woekerrentes, zo blijkt uit onderzoek van Nibud. Karabulut: "Volgens het Nibud is het rentepercentage bij Ferratum omgerekend 600 procent per jaar. Ik kan dit niet eens meer een woekerrente noemen. Dit percentage is gewoonweg lachwekkend, als het niet zo serieus zou zijn. Want het zijn de mensen die

Actiekrant tegen verlenging missie Uruzgan

De Nederlandse missie in Uruzgan moet niet verlengd worden: dat is de boodschap van de actiekrant die het comité Troepen Terug uit Afghanistan verspreidt. Het comité bestaat uit SP, GroenLinks, de coalitie Stop de Oorlog en het Platform tegen de Nieuwe Oorlog. De krant wordt uitgegeven in een oplage van 250.000 exemplaren. SP-buitenlandvoerder Harry van Bommel: "In deze krant staan de argumenten achter de wens van de meerderheid van de bevolking, geen verlenging van de missie in Uruzgan. We kunnen en moeten de Afghanen echt op een andere wijze helpen."

hier straks de dupe van zijn." Sinds kort kunnen consumenten bij het Finse bedrijf Ferratum snel via internet of sms kleine bedragen lenen. Het bedrijf vraagt daarvoor 'behandelingskosten' in plaats van rente. De kosten voor een lening van 300 euro bedragen 75 euro. Het bedrag staat vaak binnen een dag op de rekening en moet binnen twee weken worden terugbetaald. Ter vergelijking: twee weken 300 euro rood staan tegen een percentage van 16 procent kost twee euro rente. Omgerekend komen de behandelingskosten bij Ferratum volgens het Nibud neer op een rentepercentage van 600 procent per jaar. Het Nibud pleit voor een verbod op dit soort leningen. Karabulut: "Dat ben ik volledig met het Nibud eens. Bedrijven

hebben zich te houden aan de 'zorgplicht'. Dat betekent geen leningen verstrekken aan mensen die dat niet kunnen terugbetalen en geen woekerrentes opleggen. Dit bedrijf lijkt deze regels met voeten te treden door het verstrekken van deze flitsleningen. Bos moet snel actie ondernemen en Nederlanders beschermen tegen dit soort uitbuitpraktijken."

Overbodig onderzoek vestiging kerncentrales

De regering gaat onderzoek doen naar de milieugevolgen van de bouw van nieuwe kerncentrales. De regering noemt vijf mogelijke locaties: Westelijke Noordoostpolderdijk, Moerdijk, Eemshaven, Maasvlakte en Borssele. De SP-fractie van Provinciale Staten Groningen oordeelt in vragen

aan GS dat het merkwaardig is dat dit onderzoek voorgesteld wordt, terwijl er geen oplossing is voor het kernafval dat zeker een miljoen jaar gevaarlijk is. De regering wil kerncentrales in dunbevolkte gebieden. Maar als kerncentrales werkelijk zo veilig zijn, waarom dan niet juist bij dichtbevolkte gebieden? Bovendien vinden verzekeringsmaatschappijen de risico's te groot, zodat schade van ongelukken wordt afgewenteld op de bevolking. Deze visie is ook door de SP in Zeeland overgenomen in vragen aan GS Zeeland.

Overigens wordt op 27 oktober in Groningen een landelijke conferentie gehouden over energie, milieu en economie.

Meer informatie:
provinciegroningen.sp.nl

Strike!

Lorna O'Neil: 'Bezuinigingen totaal doorgeschoten'

FOTO: HARRE VAN DER NAT

In Schotland hebben zorgwerkers die aangesloten zijn bij de vakbond onlangs een opmerkelijke brief in de bus gekregen: 'Als u meedoet aan een staking, wordt uw salaris gekort'. Of het dreigement veel heeft uitgehaald is maar de vraag, want een aanzienlijk aantal stakers ging begin augustus in Glasgow de straat op. Steen des aanstoots vormden de reorganisatieplannen van het stadsbestuur van Glasgow in de zorg, die onder meer een loonoffer en gedwongen ontslagen behelsden. SP-scholingsmedewerker Harre van der Nat, deze zomer op vakantie in Schotland, zag de demonstratie en liep Lorna O'Neil van de Scottish Socialist Party (SSP) tegen het lijf. O'Neil: 'De laatste twee jaar zijn er in Glasgow in de zorg alleen maar mensen aangenomen met een tijdelijk contract. De meesten staan in no time weer op straat. De bezuinigingen in de zorg zijn totaal doorgeschoten.' De Scottish Socialist Party hield collectes om op hun salaris gekorte stakers te ondersteunen en organiseerde een benefietconcert. Zo'n 600 zorgwerkers legden twintig achtereenvolgende dagen het werk neer en trokken uiteindelijk aan het langste eind: de stad Glasgow zag van de meeste van haar gewraakte plannen af en kondigde een loonsverhoging vanaf 2008 aan.

Kees van der Pijl

“Tony Blair moet naar Den Haag”

TEKST WILLEM BOS FOTO'S SUZANNE VAN DE KERK

Politicooloog Kees van der Pijl is hoogleraar Internationale Betrekkingen aan de Universiteit van Sussex in Engeland. In zijn nieuwste boek *Global rivalries, from the cold war to Iraq*, (Wereldwijde wedijver, van de Koude Oorlog tot Irak), geeft hij een intrigerende analyse van de internationale betrekkingen. Centraal staat de verhouding tussen het Engels-Amerikaanse kapitalisme en de daarmee rivaliserende machten. De Tribune sprak met hem over de oorlog in Irak en wat de SP volgens hem zou moeten doen.

“Natuurlijk gaat het bij de oorlog in Irak om de olie. Maar we kunnen die hele ontwikkeling niet begrijpen als we niet kijken naar de verhouding tussen de verschillende betrokken partijen; als we geen oog hebben voor de rivaliteit tussen aan de ene kant de VS en Groot-Brittannië en aan de andere kant landen als Frankrijk en Duitsland. Dat is niet toevallig de breuk tussen wat ik het ‘kerngebied’ noem – de Engelssprekende wereld, met het agressieve neoliberalisme dat alles via de markt wil regelen – en de meer op de staat georiënteerde landen, zoals Frankrijk en Duitsland. Er bestaan

al heel lang spanningen over olie. Toen in de jaren zeventig vanuit Europa werd geprobeerd om door middel van een Euro-Arabische dialoog toegang tot de Arabische olie te krijgen, reageerden de VS als door een wesp gestoken.”

Waarom spitst de rivaliteit zich toe op olie en op Irak?

“Om de achtergrond van die spanning te begrijpen moeten we kijken naar het functioneren van de internationale oliemarkt. Olie wordt op de internationale markt betaald in dollars. Die worden in Londen gedeponereerd en vandaar weer

in de hele wereld als krediet uitgezet. Daarmee zitten Engeland en de VS als het ware aan de knoppen van de wereldoliehandel. Zowel via de valuta waarin wordt gehandeld, als via de beleggingsstructuur. De andere (Europese) landen hebben dollars nodig om hun energierekening te voldoen. Die krijgen ze niet zomaar in handen. De Europese landen handelen voor negentig procent binnen Europa en maar voor tien procent met gebieden buiten Europa. De dollars komen dus niet ‘automatisch’ via de handel binnen. Die moeten echt gekocht worden en dan zijn ze duur. Daarmee helpt Europa via de

energierkening steeds om de dollar sterk te houden. Steeds als de prijs van de olie omhoog gaat probeert Europa andere, goedkopere manieren te vinden om aan olie te komen. Telkens als ze dat doen, leidt dat tot grote spanning met de VS en Groot-Brittannië. In wezen is dat wat er aan de vooravond van de Irak-oorlog gebeurde.”

Amerika en Engeland hielden na de Golfoorlog van 1990 Irak via economische sancties in een wurggreep. Die sancties leidden tot een enorme verarming en ontvrichting van het land. Voor de Verenigde

Naties was dat reden om het olie-voedselprogramma op te zetten. Via dat programma gingen voedsel en medicijnen naar Irak. Maar het regime controleerde de verdeling daarvan, met als gevolg dat Saddam Hoessein zijn positie versterkte. Van der Pijl: “De sancties leidden tot een enorme ellende voor de Iraakse bevolking, terwijl Saddam er alleen maar steviger door in het zadel kwam te zitten. De VS en Groot-Brittannië bleven voorstander van het handhaven van de sancties, maar over het algemeen ging men ervan uit dat die maatregelen tegen Irak hun langste tijd hadden gehad. Vooruitlopend

op de beëindiging van de sancties sloten een aantal oliemaatschappijen met de regering van Saddam contracten af voor het weer opstarten van de oliewinning. Dan praat je over firma's als het Franse Total, het Russische Lukol en maatschappijen uit China, India en Canada. Ze kregen contracten om Iraakse olievelden te ontginnen als de sancties eenmaal opgeheven waren. Ook de inschatting van de politiek van Saddam speelde een rol. Het was weliswaar niet duidelijk of Irak nog over massavernietigingswapens beschikte, maar over het algemeen werd aangenomen dat

INTERVIEW

Saddam geen zin meer had om militaire avonturen aan te gaan.”

De VS en Groot-Brittannië dreigden dus buitenspel te raken?

“Precies. Voor hen werd het een heikele situatie. De buitenlandse concurrenten dreigden op termijn met de Iraakse olie aan de haal te gaan en daarmee kwam ook de positie van Saoedi-Arabië en Koeweit onder druk te staan. Immers: toen als gevolg van de sancties de Iraakse olieproductie vrijwel stil kwam te liggen, namen Saoedi-Arabië en Koeweit dat marktaandeel over. De olie-inkomsten van die landen werden voor een deel gebruikt om Amerikaanse wapens te kopen. Als de sancties tegen Irak opgeheven zouden worden en de Iraakse olieproductie weer op gang zou komen, zouden ze een deel van hun marktaandeel weer in moeten leveren. Saddam zou zijn olie-inkomsten zeker niet besteden bij de Amerikaanse wapenindustrie, maar zich tot zijn traditionele leveranciers wenden. Dat waren Rusland en Frankrijk.”

De VS dreigden dus niet alleen de controle over een deel van de olie uit het Midden-Oosten te verliezen, maar het zou ook een klap zijn voor de Amerikaanse wapenindustrie en voor de militaire positie van de VS in de regio. Ook de stabiliteit van Saoedi-Arabië en Koeweit zou op het spel kunnen komen te staan. “Die

situatie was ook voor de Israël-lobby in de VS zeer verontrustend. Gevreesd werd dat er bij stijgende olieprijs een andere houding ten opzichte van de Arabische wereld zou ontstaan – en dat zowel in de olie-industrie als in de wapenindustrie de sympathie voor de Arabische wereld zou toenemen. Die werd immers een steeds belangrijkere marktpartij. Neem dat hele plaatje eens bij elkaar. Realiseer je dan ook nog dat Saddam als het ware ‘gedreigd’ heeft om de olie in euro’s af te rekenen. Dan kan je je voorstellen dat er in Washington en Londen nerveus werd gereageerd: Irak weer terug op de oliemarkt en de olie niet gewonnen en verhandeld door Anglo-Amerikaanse maatschappijen maar door bedrijven uit Frankrijk, Rusland, China en India. En dan nog betaald in euro’s ook! Dat laatste vormt een directe bedreiging voor de Amerikaanse economie en de positie van de Londense markt. Want een olieproducerend land dat euro’s voor zijn olie krijgt, gaat die natuurlijk niet bij voorkeur in de VS besteden. Toegegeven, dit waren allemaal geen afgeronde ontwikkelingen. Het gaat om tendenzen, om ontwikkelingen in een bepaalde richting. Maar die verklaren wel dat tegen het einde van de jaren negentig in de VS en Engeland het idee ontstond dat de situatie in Irak en het Midden-Oosten aan hun greep begon te ontsnappen. Dat was ook helemaal niet zo vreemd, want

Frankrijk en Rusland waren heel lang de wapenleveranciers en de vertrouwelingen van het Baath-regime in Irak geweest. Wat dat betreft zou er sprake zijn van een terugkeer naar de oude situatie. Maar wel onder voor de Amerikanen zeer ongunstige omstandigheden.”

De Amerikaanse en Britse opstellingen opzichte van Irak kan volgens u dus vooral verklaard worden vanuit het streven controle te houden over de internationale olie-, wapen- en deviezenmarkt?

“Ja, en over de hele situatie in het Midden-Oosten. Daarnaast speelt er natuurlijk ook een politiek-ideologisch element mee. Het initiatief om het doemscenario af te wenden kwam vooral vanuit de groep neoconservatieven, die met het aan de macht komen van George Bush een sterke positie hadden gekregen.” De sleutelfiguren van het neoconservatieve netwerk waren al heel lang politiek actief en speelden een centrale rol in het zogenaamde olie-wapen-Israël-conglomeraat. De politiek van deze groep werd vastgelegd in het *‘Project for a New American Century’*. Dat gaat ervan uit dat de Verenigde Staten een militair overwicht moeten hebben dat voldoende is om iedereen in de wereld hun wil op te leggen.

“Dat is één aspect: een politieke benadering, een ideologie, die ervan uitgaat dat Amerika de wereld moet beheersen en als het ware herscheppen volgens zijn belangen. Het andere aspect dat de oorlog in Irak bepaalde, is de oliesituatie. Die werd geschetst in een rapport van vice-president Cheney van mei 2001. Daarin werd voorzien dat de Amerikaanse afhankelijkheid van buitenlandse olie zou stijgen van de toenmalige 52 procent naar 66 procent in 2020. Om ervoor te zorgen dat olie tegen die tijd echt in de VS terechtkwam, moesten buitenlandse producenten meer gaan produceren en van de meer geproduceerde olie ook meer aan de VS leveren. Dat was moeilijk verenigbaar met een situatie waarin Irak juist voor de Europese markt zou produceren. Dat hele beeld was al ruim voor 11 september 2001 duidelijk. Het is ook duidelijk dat er toen al een scenario voor een aanval

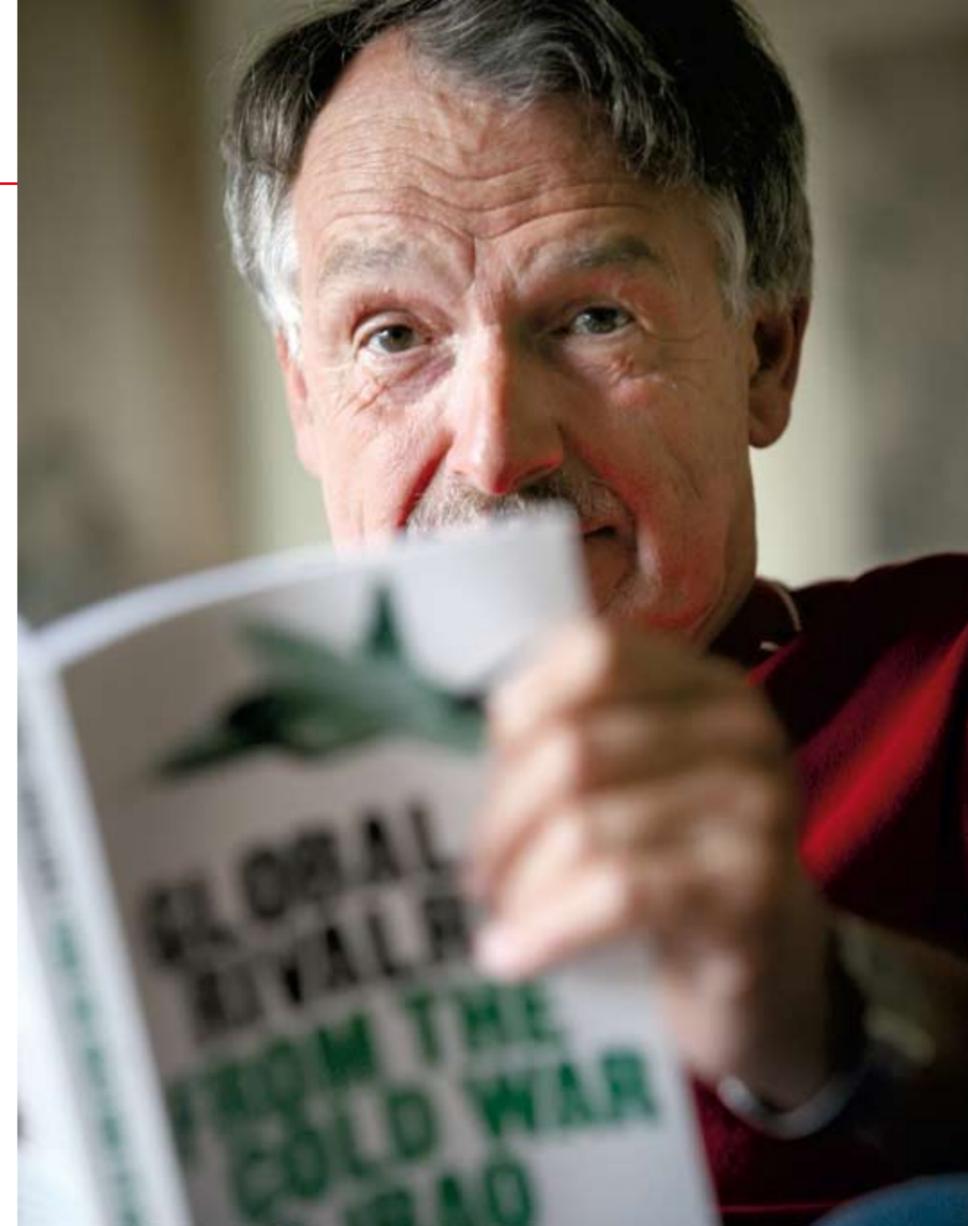
op Irak klaar lag. Elf september gaf de regering-Bush de mogelijkheid om dat scenario ook werkelijk uit te voeren.”

Welk plan hadden de Amerikanen op dat moment dan voor ná de bezetting van Irak?

“Na de inname van Bagdad kondigde Bush publiekelijk aan dat er een vrijhandelsverdrag zou komen tussen een aantal landen in het Midden-Oosten en de VS. Op die manier wilden de VS een zo groot mogelijk deel van de olie-inkomsten van de regio terug laten vloeien naar de VS. Ook was het de bedoeling dat er een vredesverdrag zou komen tussen het nieuwe Irak, Jordanië en Israël en dat er een pijpleiding zou komen van Irak naar de Israëlische havenstad Haifa. Op die manier zou de energievoorziening van Israël gegarandeerd zijn en zou er een einde komen aan het isolement van Israël in de regio. En dat alles met volledig negeren van de Palestijnen. Het is duidelijk dat die opzet mislukt is. De Amerikanen werden niet als bevrijders binnengehaald, de wereld bleek niet zo maakbaar als de neoconservatieven dachten. Nu is de situatie in Irak uitzichtloos. Dagelijks vinden er vele aanslagen plaats. Er zijn naar schatting vier miljoen mensen op de vlucht, de economische situatie is rampzalig en de onderlinge strijd neemt alleen maar toe.”

Wat zou er vanuit Nederland gedaan kunnen worden?

“Er is bewust een oorlog begonnen zonder enige rechtvaardiging. Dat zou aangeklaagd moeten worden. Daar zou een partij als de SP een rol in kunnen spelen, als ik kijk naar het internationaal recht en de positie van Den Haag als in feite de juridische hoofdstad van de wereld. Amerika en Israël hebben het Internationaal Strafhof niet erkend, dus daar is niets te halen. Maar Engeland erkent het wel, dus Tony Blair kan aangepakt worden. Het heeft weinig zin om te pleiten voor een onderzoek naar de Nederlandse betrokkenheid bij de oorlog. Dat kan ik je zo wel vertellen: we zijn de thuishaven van Shell, we zijn bang, Jaap de Hoop Scheffer is beloond met zijn baan bij de NAVO. Die mechanismen kan een kind begrijpen. Maar waarom neemt de SP niet het

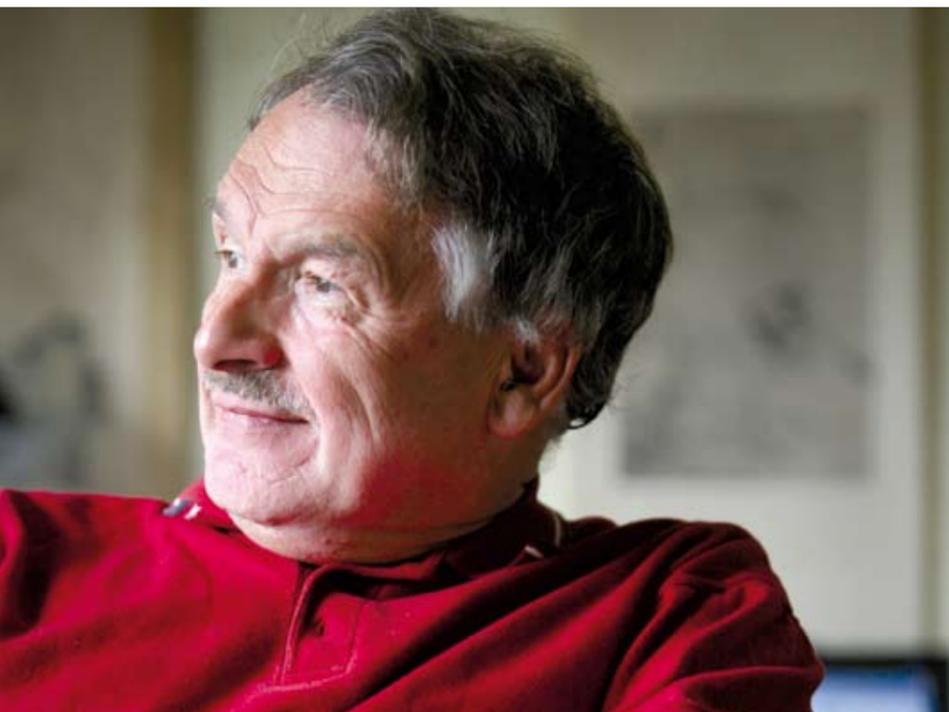

initiatief voor een aanklacht tegen Blair? Als serieuze parlementaire partij kan de SP dat doen. Ik kan zo de namen geven van progressieve volkenrechtgeleerden die perfect uit kunnen leggen wat de stappen zijn om Blair aan te kagen bij het Internationaal Strafhof.”

Het volkenrecht?

“Ja. In mijn boek heb ik een hoofdstuk gewijd aan de geschiedenis van het volkenrecht. In Neurenberg, bij de processen tegen de kopstukken van het nazibewind en in Tokio, waar Japanse oorlogsmisdadigers werden berecht, ging men uit van drie soorten misdaden. Misdaden tegen de vrede, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid. Die misdaden tegen de vrede zijn inmiddels helemaal vergeten. Een misdaad tegen de vrede is

dat je een land zonder provocatie aanvalt. Daarvoor zijn nazi's en Japanners veroordeeld en opgehangen. Het is van het grootste belang om dat element van het volkenrecht weer naar voren te halen. Dat zou kunnen door een zaak tegen Blair. Ook voor de SP zou dat van belang zijn. De groei van de SP is natuurlijk een belangrijk verschijnsel. Het is mijns inziens voor een belangrijk deel het gevolg van de fouten, of zo je wilt het verraad, van de PvdA. Maar als SP kun je daar niet altijd van blijven profiteren. Op een gegeven moment komt de vraag: blijven wij een linkse sociaal-democratische partij of zijn we meer? Gaan we echt de bakens verzetten? Nemen we echt initiatieven die onrust veroorzaken, die nieuwe zaken op de agenda zetten? Een zaak tegen Blair zou daar een voorbeeld van kunnen zijn.” ●

Het langzame doven van de vlam in de pijp

Nederland Transportland anno 2007

TEKST ROB JANSSEN FOTO'S ROB VOSS

Het gaat goed met het Nederlandse wegvervoer. De economie trekt aan en transportondernemers spreken sinds begin dit jaar van een topdrukte. Toch zien heel wat Nederlandse vrachtwagenchauffeurs de toekomst met angst tegemoet. Concurrentie van Oost-Europese truckers en steeds weer nieuwe regels uit Brussel zorgen ervoor dat de aloude 'vlam in de pijp' langzaam uit lijkt te gaan. Of is er juist reden voor optimisme? Bericht uit een sector in beweging.

De Scania 110 Super. In de jaren zeventig was dat dé krachtpatser van de snelweg: de spreekwoordelijke King of the Road. Ed de Klerk had er eentje. Hij reed er dwars mee door Europa en het Midden-

Oosten. Ritten naar Griekenland, Israël, Saoedi-Arabië, Syrië, de drieënzestigjarige Rotterdammer kan er adembenemend over vertellen. "Soms moest ik honderden kilometers door de woestijn.

Stonden er van die vaten in het zand en daar moest je dan tussendoor rijden. Anders kwam je muurvast te zitten." En als je dan midden in de woestijn met pech kwam te staan? "Zelf repareren! Een

ventieltje verwisselen, de brandstofpomp maken, ik deed het allemaal zelf", vertelt De Klerk niet zonder trots. "Pha!", reageert Cor van der Schee – eveneens ex-chauffeur – quasi snerend: "Ik reed veel op Oost-Europa en daar repareerden ze álles. De monteurs in Polen, Rusland, Tsjechië... Die jongens kregen iedere wagen aan het lopen. Stel je voor: in die tijd!"

Die tijd. De jaren zeventig, begin jaren tachtig. Het was de tijd waarin het leven van de vrachtwagenchauffeur gelijk stond aan vrijheid, avontuur en romantiek. Henk Wijngaard stond met truckerevergreens als 'Met de vlam in de pijp' en 'Nachtrijder' hoog in de Top 40. De VARA-serie 'Transport' (met Thom Hoffman en Sylvia Millemcam) hield miljoenen mensen aan de tv gekluisterd. Ed de Klerk en Cor van der Schee halen nog graag hun fotoalbums uit 'die tijd' tevoorschijn. Herinneringen aan Rusland, Teheran, de Sinai en Turkije vliegen over tafel. De oliecrisis, de val van het IJzeren Gordijn, de oorlogen in het Midden-Oosten; ze maakten het van dichtbij mee. "Indianenwerk was het soms", zegt Ed de Klerk. "Ach, de wereld is veranderd", zucht Cor van der Schee. Beiden klommen ze zo'n vier jaar geleden voor het laatst uit hun truck. En ze zagen het: ook de transportwereld is veranderd. Jansen Transport werd Jansen Logistics, op- en overslag van goederen werd *warehousing* en transportplanners werden logistiek-managers. Trucks kregen luchtgeveerde stoelen en airconditioning, maar ook satellietverbinding. Strenge milieunormen werden opgelegd, inhaalverboden op snelwegen werden ingevoerd, brandstofprijzen rezen de pan uit. En: er kwam steeds meer concurrentie. Vóór de val van de muur was een vrachtwagen van het Hongaarse Hungarocamion of het Poolse Pekaes nog een witte raaf op de West-Europese wegen, maar nu zijn ze er alom vertegenwoordigd. Daar komt bij, dat tegenwoor-

dig heel wat Oost-Europese (met name Poolse) truckers hun brood verdienen bij Nederlandse transportbedrijven.

"Dat de Polen hier de kaas van ons brood komen eten, is onzin"

"Door de toetreding van de nieuwe EU-lidstaten is er sprake van een volkomen nieuwe situatie in transportland", zegt Sandy ten Hoopen, secretaris van de Stichting Verenigde Eigen Rijders Nederland (VERN). De VERN – mede opgericht om voor de zogenaamde 'eigen rijder' een gelijkwaardige concurrentiepositie te verwerven ten opzichte van de grotere transportbedrijven – trok vorig jaar aan de alarmbel met een rapport met de veelzeggende titel 'De Poolse schokgolf'. VERN hield daartoe een grootschalige enquête onder transportbedrijven en concludeerde onder meer dat er sprake is van oneerlijke concurrentie. Oost-Europese bedrijven kunnen door hun

Oud-truckers Cor van der Schee en Ed de Klerk: herinneringen aan Rusland en de Sinai

lage kostenstructuur gemiddeld zo'n 36 procent goedkoper werken dan West-Europese transporteurs. Nederlandse bedrijven openen vervolgens vestigingen in Polen en namen Poolse chauffeurs in dienst; een stap die logischerwijs alleen de grote transporteurs zich konden veroorloven. Ook meldt het rapport: 'Er zijn ook veel Nederlandse transportbedrijven die een kleine fictieve vestiging openen in Polen en via inleenconstructies Poolse chauffeurs op Nederlands gekentekende vrachtwagens laten rijden.' Die Poolse chauffeurs zijn volgens het rapport vergeleken bij hun Nederlandse collega's slecht opgeleid, wat zich onder meer uit in geringe kennis van het vervoer van gevaarlijke stoffen, maar ook van verkeersregels. En dus stelt de VERN: 'Het doel van de EU is het creëren van een marktveld dat een eerlijke concurrentiepositie biedt aan de lidstaten. De bedoeling was niet om bepaalde lidstaten een dominante positie te laten verwerven in het internationale goederenvervoer over de weg door ongelijkwaardige kostenstructuren en opleidingen van de vrachtwagenchauffeur.'

Sandy ten Hoopen: "De eerste reactie van veel mensen is vaak: 'Die Polen komen hier de kaas van ons brood eten.' Dat vind ik onzin, want andersom zou dat betekenen dat Nederlandse chauffeurs en bedrijven niet in Duitsland zouden mogen rijden. Bovendien is het zo, dat de toevloed van Poolse chauffeurs momenteel al weer aan het krimpen is. Niettemin blijft de veiligheid voor ons zorg nummer één. Nederlandse, Duitse en Franse chauffeurs zijn goed opgeleid, hebben hun ADR-diploma (voor het vervoer van gevaarlijke stoffen – red.) en spreken doorgaans Engels, ook niet onbelangrijk. Bij Shell in Pernis werden de Nederlandse chauffeurs van top tot teen gecontroleerd, voordat ze gevaarlijke stoffen mochten laden of lossen. Terecht. Maar de Pool in sportbroekje en badslippers kreeg gewoon zijn stempeltje en reed het terrein op. 'Die hebben nou eenmaal geen geld om aan al die voorschriften te voldoen', werd dan gezegd. Belachelijk natuurlijk: alsof veiligheid dan ineens niet meer belangrijk is." Ook de verkeersveiligheid is een punt

van zorg. Uit het VERN-rapport blijkt dat chauffeurs uit Oost-Europa over het algemeen de verkeersregels minder goed naleven, wat niet zelden tot 'levensgevaarlijke' situaties leidt.

Ongeveer 10 procent van de vrachtwagens die in Nederland rijden is van buitenlandse origine. Volgens vakbondsbestuurder Jan Heilig van FNV Bondgenoten zijn er momenteel zo'n 2.500 Oost-Europese chauffeurs in Nederlandse dienst. Niet zo'n groot aantal, op een totaal van circa 100.000 beroepschauffeurs in ons land, maar volgens Heilig zet dat op het eerste oog kleine aantal een grote druk op de transporttarieven. "Een opdrachtgever heeft natuurlijk gauw in de gaten dat er een Pool bij hem staat te laden. De praktijk is dat hij gauw zijn tarieven omlaag schroeft, in de wetenschap dat de vervoerder met die Pool goedkoper uit is dan met een Nederlandse chauffeur. Als de vervoerder dan over het lage tarief klaagt, zegt de opdrachtgever: 'Graag of niet: anderen kunnen het wél voor die prijs'", legt Heilig uit. Zo komen de tarieven steeds dieper in een neerwaartse spiraal terecht.

"De getoonde actiebereidheid is heel bijzonder in de Nederlandse transportsector"

Jan de Rijk Logistics, P&O Ferrymasters en Gilbert de Clercq. Op een zonnige maandagmiddag in juli rijden de vrachtwagens af en aan bij wegrestaurant Routiers. Logisch; het etablissement ligt pal op de grensovergang aan snelweg A57/A77 Köln-Nijmegen en heeft een enorme parkeerplaats voor trucks. Sommige chauffeurs verlaten hun cabine niet en doen een dutje. Maar de meeste truckers klimmen uit hun wagen en benen naar het restaurant voor een kop koffie of een hapje. Routiers heeft alles wat de internationale chauffeur zich onderweg kan wensen. Het is een degelijk en ruim bemeten restaurant, met uitgebreide menukaart en compleet met gezellige bar. Zelfs een 'shop' ontbreekt niet. In de schappen liggen bijvoorbeeld verschillende modellen 27MC-'bakkies', nog steeds communicatiemiddel nummer één onder chauffeurs. Ook opvallend: een flink

DVD-assortiment. Want ja: welke vrachtwagen is tegenwoordig niet uitgerust met een DVD-speler?

Twee Nederlandse chauffeurs komen binnen en gaan aan een tafeltje zitten. Ja, ze hebben wel even tijd voor een praatje. Ton is met een Maersk-container onderweg vanuit Duitsland naar Europoort; Hennie rijdt met een grote zandwagen op en neer in het Duits-Nederlandse grensgebied. Beiden zijn van het type 'blij dat ik rij': de één vol lof over de trekkracht van zijn DAF, de ander allang blij dat hij nooit "dat verkeersinfarct dat Randstad heet" in hoeft: "Laat mij maar lekker m'n ritjes maken hier in Limburg, Brabant en Duitsland." Het is duidelijk: Ton en Hennie houden van hun vak. Maar ook zij weten wat er gaande is in hun branche. En ze schromen niet erover te praten. Bijvoorbeeld over Poolse chauffeurs: "Laatst heeft bij een bedrijf dat veevoerders vervoert een Pool de verkeerde deellading gelost bij een kippenboer. Kregen die kippen het verkeerde voer, omdat de chauffeur de instructies niet kon lezen. Weg klant." Of over de nieuwe digitale tachograaf, die 'Europa' verplicht stelt op nieuwe trucks: "Dat ding registreert echt op de minuut je rijtijden en begint meteen te piepen als je die overschrijdt. Een paar weken geleden heb ik bijna een uur voor een weegbrug bij een fabriek gestaan. Bij de chauffeur die voor me stond was die digitale tachograaf gaan piepen op het moment dat hij de weegbrug opreed. Wat deed hij? Hij ging koffie drinken en liet de wagen drie kwartier op de weegbrug staan. In no time stond er een file van vijftien trucks die allemaal nog gewogen moesten worden. Zelfs de productie in de fabriek kwam even stil te liggen. En het rare is: die chauffeur had nog gelijk ook! Had hij de wagen van de weegbrug afgereden en opzij gezet, dan riskeert hij een boete van 1200 euro. Absurd!" En over de nieuwe CAO, waarover afgelopen voorjaar een akkoord bereikt werd: "Die zet toch echt geen zoden aan de dijk, man."

Op het forum 'Dit vind ik van het CAO-resultaat' op de internetsite van FNV Bondgenoten gaat het er soms hard aan toe.

Trucker anno 2007: "Ondernemer met een dashboard"

Een kleine greep uit de talloze bijdragen: 'Onze onderhandelaars halen weer een zeperd met zo'n werkgeversresultaat,' 'Weer wordt ons een oor aangenaaid door die bazen,' 'Als ik bedenk hoe belangrijk wij chauffeurs zijn voor de economie en de maatschappij, is dit nog niet eens een pleister op de wond. Het is jammer dat een vakkenvuller meer verdient dan een chauffeur.' Maar ook: 'Mooi resultaat! 4,7 procent voor anderhalf jaar en andere dingen ook goed geregeld. Jan, bedankt!'

Die Jan is FNV'er Jan Heilig. "Ja, de reacties op de nieuwe CAO lopen enorm uiteen. Maar toch vind ik dat we een goed resultaat hebben behaald. 4,7 procent loonsverhoging in anderhalf jaar (tot 1 juni 2008 3,2 procent, dan tot 1 oktober 1,5 procent – red.), terwijl de werkgevers ons eerst wilden afschepen met 2,5 procent. Daarnaast wordt onder het motto 'Gelijk werk, gelijk loon' werk gemaakt van correcte betaling van Poolse chauffeurs en dus ook van eerlijke concurrentie in de transportsector. Bovendien zijn er afspraken gemaakt over de toekomstige 48-urige werkweek, waartoe Europa verplicht en die in 2011 ingevoerd wordt.

Dat zal voor de gemiddelde chauffeur een inkomensachteruitgang betekenen en dat moet straks gecompenseerd worden. Daar gaat het de komende jaren écht om", aldus Heilig. "Wat ik heel belangrijk vind, is dat we het resultaat deze keer hebben afgedwongen door de grote actiebereidheid onder chauffeurs. Door het hele land hielden we prikacties, waarbij chauffeurs bijvoorbeeld een extra rondje over rotondes reden. In de Nederlandse transportsector is dat heel bijzonder. Dat stemt me optimistisch."

"Vind je het gek dat er om de haverklap een vrachtwagen op z'n kant ligt?"

Veel chauffeurs lijken er echter niet gerust op. Met name de 48-urige werkweek wordt als bedreiging gezien. Zeker op internationale routes zijn werkweken van 60 à 70 uur – soms zelfs nog meer – zeker geen uitzondering. Zal een vermindering van het maximaal aantal werkuren met soms wel 20 procent straks voldoende gecompenseerd worden? Op genoemd forum van FNV Bondgenoten een veelzeggende reactie: 'Kijk naar ons loon zonder overuren, doe daar die 3,2

procent bij en dan hou je net 1.300 euro over. Wat gebeurt er als we naar de 48 uur gaan?'

Er hangt de truckers nog meer boven het hoofd. Zo worden sinds kort nieuwe vrachtwagens verplicht uitgerust met een digitale tachograaf. In tegenstelling tot het oude tachograafstelsel registreert deze met akelige precisie de handelingen van de chauffeur. Eén minuutje te weinig rust genomen? De trucker is in overtreding. De wagen een paar meter verplaatst tijdens wachttijden bij een klant (die de doorsnee chauffeur vanwege tijdsdruk niet zelden als rusttijd 'schrijft')? Overtreding. Neemt de chauffeur wél zijn verplichte rusttijd, maar vergeet hij het apparaat op 'rust' te zetten? Overtreding. Daar komt bij dat de bediening van de digitacho – in combinatie met de eveneens verplichte bestuurderspas – nogal wat truckers tot wanhoop drijft. Volgens VVD-Kamerlid Fred Teeven kan door de digitacho zelfs de veiligheid van de chauffeurs in gevaar komen. Volgens hem moet met het oog op ladingdiefstal en overvallen een lichte overschrijding van de rijtijdenlimiet worden toegestaan

als truckers daarmee 'een beveiligde parkeerplaats of de thuishaven' kunnen bereiken.

En dan is er ook nog de satellietverbinding, waarmee de thuisbasis de wagens 24 uur per dag kan volgen. Vast een aanwinst als het gaat om het tegengaan van criminaliteit, maar vaak een bron van irritatie voor truckers. Chauffeur Leo (53) zit in het distributievervoer op de Benelux en Duitsland en kan erover meepraten: "Ik hou ervan om mijn pauze te nemen op een rustige plek en ga daarom weleens van de hoofdwegen af. Ergens rustig gaan staan, raampje open en even lekker de ogen dicht. Laatst kwam ik 's avonds op de zaak terug en sprak de planner me aan: 'Zeg Leo, wat moest jij daar op die plek? Die lag toch helemaal niet op jouw route?' Ze hadden dus op hun beeldschermjes gezien dat ik precies op die plek een tijdje stil had gestaan. Amper een kilometer van de snelweg af. Dus ik zei: 'Moet ik soms eerst aan jou vragen waar ik mijn pauze neem?' Naderhand konden we er wel om lachen. Maar het blijft voor de chauffeur

toch een vreemde gedachte, dat je zo ver van huis tot op de meter te volgen bent."

"Hadden wij allemaal niet", zegt oud-trucker Ed de Klerk, refererend aan voornoemde technische snufjes. "Satellietverbindingen, telefoon, weet ik wat voor displays in de cabine, het leidt allemaal af. Tegenwoordig heeft de chauffeur het onderhand drukker met z'n digitale spulletjes en z'n berichtjes dan met rijden. Vind je het dan gek dat er om de haverklap een vrachtwagen op z'n kant ligt! Veiligheid, zeggen ze dan. Het is allemaal afleiding, als je het mij vraagt."

"De nieuwe vervoerswet is weer een goed voorbeeld van de Europese race to the bottom"

Alsof al die ontwikkelingen de chauffeur de duimschroeven nog niet genoeg aandraaien; dit najaar staat de nieuwe Wet Wegvervoer Goederen (WWG) op de agenda van de Tweede Kamer. Volgens het kabinet is die nodig om de Nederlandse transportregelgeving beter

Europees te stroomlijnen. Pikant punt in de WWG is onder meer het schrappen van de 'eis van dienstbetrekking': chauffeurs hoeven niet meer bij het betreffende bedrijf in dienst te zijn om ervoor te rijden. In Duitsland en België hoeft dat namelijk ook niet. Nu al wijzen vakbonden en brancheorganisaties op het gevaar dat werkgevers zich in toenemende mate zullen onttrekken aan de CAO. Volgens Laurens Ivens, SP-fractiemedewerker Verkeer en Waterstaat, zet de WWG de deur open voor concurrentie op arbeidsvoorwaarden. "Dit is een goed voorbeeld van de Europese *race to the bottom*: omdat er elders in de EU ergens op bekribeld wordt moeten we dat in Nederland ook maar gaan doen, zo schijnt men te denken."

Weinig aantrekkelijke perspectieven, verdwijnende romantiek van het vak, moordende concurrentie van buitenlandse collega's – is het dan vreemd dat de animo om voor het vak te kiezen langzaam verdwijnt? Vakbonden en brancheorganisaties spreken nu al van een tekort van circa 6.000 chauffeurs.

Oost-Europese trucks: allang geen witte raaf meer

Sandy ten Hoopen van de VERN: "Het is waar: het chauffeursleven is niet meer wat het was. Het 'vlam in de pijp'-idee is verdwenen. De chauffeur is tegenwoordig een ondernemer met een dashboard. Qua kennis ligt de lat veel hoger dan vroeger." Volgens Ten Hoopen spelen echter ook maatschappelijke achtergronden een rol. "Was vroeger de vader des huizes als chauffeur de hele week onderweg, dan zorgde moeder voor de kinderen. Maar nu werken de vrouwen ook. Dat betekent in de regel dat de vader ook niet meer zo lang en ver van huis kan en wil zijn." Ed de Klerk: "Als ze vroeger tegen mij zeiden dat ik over veertien dagen in Bagdad moest staan, dan stónd ik twee weken later in Bagdad. De jonge jongens die nu rijden, willen om half acht 's morgens gaan rijden en 's avonds om half zes thuis zijn. Natuurlijk, dat heeft alles met hun privésituatie te maken en ik veroordeel het zeker niet. Maar de animo om zo te werken als wij dat deden, die is er niet meer."

Ondanks alles is er volgens Sandy ten Hoopen wel degelijk nog hoop voor Nederland als transportnatie. "Om te beginnen zie je dat de toevloed van Oost-Europese chauffeurs op dit moment aan het afnemen is. Polen heeft inmiddels zelf een groot chauffeurstekort. Als gevolg van het chauffeurstekort in Nederland waren er eerder dit jaar grote problemen bij de bevoorrading van winkels. Het klinkt raar, maar het voordeel daarvan is dat de prijs voor transport omhoog gaat. Omdat de vraag stijgt. De vrachttarieven zijn namelijk altijd al te laag geweest. Transport is in Nederland altijd gezien als een sluitpost. Nu dringt langzaam het besef door: transportkosten horen bij het product. Dat is een heel belangrijk inzicht. Kwaliteit heeft nou eenmaal zijn prijs. Wat je ziet, is dat grote opdrachtgevers zich in tijden van hoogconjunctuur steeds meer beginnen af te vragen of ze extra wagens moeten aanschaffen. Want in plaats daarvan kunnen ze namelijk ook kleine, zelfstandige rijders inschakelen. Dan hebben ze namelijk flexibiliteit én – heel belangrijk – kwaliteit. Vergeet niet dat in Nederland zestig procent van de vergunninghouders bestaat uit die kleine, zelfstandige rijders (een groot bedrijf met veel wagens

heeft net als een zelfstandige rijder maar één vergunning voor wegvervoer nodig – red.). Als de tendens naar meer kwaliteit, en dus ook veiligheid, doorzet dan zal een herstel in de hele logistiek optreden."

Werken op de fabriek was vroeger de nachtmerrie van truckers, nu solliciteren ze er

Terug bij wegrestaurant Routiers. Op de parkeerplaats stoppen nu vooral veel zware Actros-Mercedessen en M.A.N.'s met witte kentekenplaten: Duitsers. De meesten haasten zich naar de kassa van Routiers waar ze een eurovignet kopen. Dat vignet is een soort tolheffing op snelwegen, die in 1996 onder meer in Nederland werd ingevoerd. "Für einen Tag", brommen de meesten. Dat wil zeggen: binnen een dag moet de lading in Nederland gelost zijn én moet de wagen weer de grens over. Geen punt als de bestemming in Limburg of Noord-Brabant ligt, maar moet je naar Alkmaar of Sneek dan wordt het 'volle Pulle', zoals Duitse truckers zeggen als de tijd begint te dringen. Ton en Hennie bestellen nog een kopje koffie. Hennie draait een sjekkie. "Ik zie de laatste tijd zulke rare dingen om

ons heen gebeuren. Een collega van me kreeg laatst van de baas te horen dat hij een nieuwe Scania zou krijgen. Normaal gesproken springt de chauffeur dan een gat in de lucht. Hij niet. Hij vroeg aan de baas of er niet een nieuwe motor in z'n oude truck gezet kon worden. Waarom? Omdat in die nieuwe truck een digitale tachograaf zit. Dat wilde hij absoluut niet. Moet je nagaan." Ton: "Ik ken in mijn bedrijf wel zes of zeven chauffeurs die serieus op zoek zijn naar werk in een fabriek. In een fabriek! Dat was toch altijd de nachtmerrie van de trucker in hart en nieren? Maar ja; er zijn jongens die een huis gekocht hebben op basis van hun overuren. Ik geef het je te doen straks met die 48-urige werkweek." Buiten op de A57/A77 denderen de combinaties voorbij. Moeijes Transporten, AVG Baustoffe, Reining. DAF's, Iveco's, M.A.N.'s, Scania's. Een sector in beweging, een wereld die verandert. Ton: "Weet je wat me ook zo opvalt tegenwoordig? Chauffeurs groeten elkaar nauwelijks meer onderweg. Kwam je vroeger een bekende tegen, of een wagen van een bekend bedrijf, dan stak de chauffeur altijd even z'n hand op. Of hij gaf een seintje met de koplampen. Nu zie je dat bijna niet meer." ●

“We groeien hard, soms met horten en stoten”

Partijsecretaris Van Heijningen blikt terug en kijkt vooruit

TEKST ROB JANSSEN EN DANIEL DE JONGH FOTO'S SUZANNE VAN DE KERK

Hij spreekt van “een droomscenario”, als je hem vraagt naar de ontwikkeling van de SP. Maar de electorale successen, de enorme ledengroei en de positie van Nederlands grootste oppositiepartij brengen volgens algemeen secretaris Hans van Heijningen (54) niet alleen veel nieuwe mogelijkheden met zich mee, maar onvermijdelijk ook moeilijkheden. “Groeien gaat nu eenmaal met horten en stoten. Dat zo veel als het kan in goede banen leiden, vind ik heel uitdagend”, zegt SP-partijsecretaris Hans van Heijningen na een drukke zomer.

“Af en toe moet ik me toch nog even in de arm knijpen. Serieus. De SP als grootste oppositiepartij... wie had zoiets kunnen denken, een jaar geleden? Zeker, we hadden bij de gemeenteraadsverkiezingen ons aantal raadsleden verdubbeld. En we waren al goed bezig met de voorbereiding van de Tweede Kamerverkiezingen. We voelden ook dat het kon, doorgroeien naar de

politieke kopgroep van dit land. Daarom kozen we ook voor de slogan: NU SP! Maar toch, uitkomen op 25 zetels en de VVD voorbij gaan, was meer dan ik – en vrijwel iedereen – verwacht had. Bij de Provinciale Statenverkiezingen in maart was het opnieuw bingo. En almaar meldden zich nieuwe leden aan, zodat we door de grens van de 50.000 gingen en ook op dat vlak

CDA en PvdA op de hielen zitten. Zoiets kun je een droomscenario noemen.”

Prachtige cijfers. Maar maak eens een interne balans op.

“Kijk, in grote lijnen staat de partij er uitstekend voor. Groot in het parlement en steeds groter in het land. We hebben nu 140 afdelingen, die door de bank genomen redelijk tot goed presteren. Dat is een hele prestatie, ook al wordt dat door de buitenwereld niet altijd gezien. Lokaal waarmaken wat we landelijk voorstaan, is een behoorlijke klus. Ik heb grote bewondering voor al onze activisten, raadsleden en lokale bestuurders. Maar ik baal ervan dat het hier en daar minder gaat, of soms zelfs helemaal verkeerd. Een paar raadsleden en statenleden hebben er de brui aan gegeven omdat ze het niet eens zijn met onze politiek of met sommige van onze regels. Dat is triest. We kunnen het ons eigenlijk niet permitteren om actieve mensen te verliezen. Maar je kunt dat niet altijd voorkomen. Tegelijkertijd moet

je wel na blijven denken over de vraag of we het beter hadden kunnen doen en hoe we het in de toekomst misschien beter kunnen doen. Zeker in een steeds grotere partij is het erg belangrijk dat de communicatie tussen de landelijke partij en de lokale afdelingen goed is. Ook moet er met zo veel nieuwkomers in de partij veel, heel veel uitgelegd en doorgegeven worden. Als dat niet of onvoldoende gebeurt, is dat een voedingsbodem voor conflicten. Maar je moet ook realistisch zijn: niet iedereen die bij ons komt, blijft ook. We zijn een bijzondere partij, met een heel eigen kijk op de wereld en ook eigen, daarbij passende afspraken. Wie zich daaraan niet wil houden, heeft een probleem.”

Wat doe je daar dan aan?

“De grote instroom van nieuwe leden maakt de noodzaak van een goede introductie, van opleiding en scholing alleen maar groter. Waar staan wij voor als SP'ers, hoe komen we tot standpunten rond politieke thema's, hoe zit onze organisatie in elkaar, hoe discussiëren we en hoe komen we tot democratisch verantwoorde besluiten? Het zijn allemaal zaken die niet vanzelf spreken en die dus besproken moeten worden. Als dat ergens misgaat, dan wordt de kans op problemen een stuk groter.”

Deze zomer had je over problemen niet te klagen...

“Zeg dat wel. Het leek even of er in enkele weken tijd van alles en nog wat op ons af kwam. Gedoe met de twaalfde zetel in de Eerste Kamer, ruzie met de hoofdredacteur van de Tribune, enkele opstappende kaderleden en nog wat andere trammelant. Dat is geen ideaal zomerscenario, kan ik je zeggen. In vakantietijd hebben de media dan alle aandacht, heb ik gemerkt. Komkommertijd was dit jaar tomatentijd, hoorde ik Jan Marijnissen zeggen. Maar daar moet een grote partij óók tegen kunnen.”

Maar het grootste probleem was toch de kwestie rondom Düzgün Yildirim, die tegen de wens van het partijbestuur op de twaalfde Eerste Kamerzetel zit?

“Niet alleen tegen de wens van het partijbestuur; ook de partijraad vindt dat. Yildirim zelf denkt er anders over. Hij

vindt dat hij recht heeft op zijn zetel op het Binnenhof en lijkt er alles voor over te hebben om die plek vast te houden. Feit is dat hij volgens de Kieswet gekozen is in de Eerste Kamer. Met vijf voorkeurstemmen kan dat bij dit soort verkiezingen. Beetje raar, maar waar. We hadden er geen rekening mee gehouden. Iedereen leek het helemaal eens met de beslissing van de partijraad, ons hoogste democratische orgaan. Het is de partijraad – niet het bestuur – die twaalf mensen aangewezen had die voor ons in de Eerste Kamer zouden komen. Niemand had zich daar tegen verzet. Ja, en toen gebeurde het tóch! De partijraad heeft Yildirim vervolgens opgeroepen om zijn zetel in de Eerste Kamer vrij te maken voor de kandidaat die we samen gekozen hadden. Net als alle volksvertegenwoordigers heeft ook Düzgün Yildirim zich vooraf akkoord verklaard zo'n officiële oproep van onze Partijraad te respecteren. Dat doet hij niet. Zelf zegt hij dat het niet verboden was om – zoals hij deed – op jezelf te stemmen als Statenlid. Hij heeft zijn kans gegrepen. Maar dan zeg ik: had dan vantevoren gemeld dat je zoiets van plan was. En ook: als je een probleem veroorzaakt, mag er misschien ook op jouw medewerking gerekend worden om dat probleem te helpen oplossen? Maar van enige bereidheid in die richting heb ik niets gemerkt. Nee, het partijbestuur zat fout, de partijraad zat fout, iedereen zat fout, behalve Düzgün. Dat is al te gemakkelijk. Ik gun iedereen zijn persoonlijke ambitie, maar we moeten toch vooral bezig zijn met wat we samen willen bereiken. We zitten bij de SP om het beleid socialer te maken, niet voor onszelf.”

Ander conflict: de ruzie met de hoofdredacteur van de Tribune. Vertel eens.

“Ja, het is gewoon hartstikke jammer. Elma Verhey is een heel goede journalist. Ze heeft de afgelopen anderhalf jaar goed werk gedaan voor ons ledenblad, dat ziet er nu een stuk beter uit. Maar dat geeft haar niet het recht om de Tribune eenzijdig te gebruiken in het conflict van Yildirim met zowat de hele partij. Toch deed ze dat. We hadden afgesproken dat er een uitgebreid verslag over de kwestie van de twaalfde Eerste Kamerzetel in De Tribune zou komen, met alle voors en tegens.

Maar er bleek een volstrekt eenzijdig en ongenueanceerd verhaal geschreven te zijn. Je hoeft mij niet te geloven, neem bijvoorbeeld Gerrit Voerman, de directeur van het Documentatiecentrum voor Nederlandse Politieke Partijen. Die zei in de Volkskrant dat het gewoon een slecht artikel was, dat geen enkele partij geplaatst zou hebben. Elma wist dat natuurlijk ook wel. Ze heeft willens en wetens de zaak op de spits gedreven en ons voor het blok gezet. Ik had geen andere keuze dan haar daarop terug te fluiten. Maar ik blijf het jammer vinden dat er zo een einde aan haar werk voor ons komt. Haar contract loopt binnenkort af en we zullen zonder haar verder gaan. Het is niet anders.”

En dan hebben we nog raadsleden en Statenleden die opstappen?

“Opnieuw: heel vervelend, ook al gaat het om enkelingen. Onze volksvertegenwoordigers zijn onze visitekaartjes. Als iemand er de brui aan geeft is dat gewoon slecht voor onze partij. Maar als we als partij moeten kiezen tussen ons houden aan afspraken of voorkomen dat iemand opstapt, dan ben ik toch erg voor het eerste. We draaien al zo lang zo goed omdat we een partij zijn waar nog steeds geldt: afspraak is afspraak, en niemand is meer dan een ander.”

Maar begrijp je de vertrekkers?

“Ach, natuurlijk begrijp ik dat sommige volksvertegenwoordigers het werk in de gemeenteraad of in de Staten moeilijk of te veelomvattend vinden. Laten we eerlijk zijn: het is ook zwaar! En ik snap dat er zich soms conflicten voordoen met anderen, waardoor de animo om door te gaan verdwijnt. Maar opstappen is niet altijd de enige oplossing. Voor mensen en afdelingen die het ergens niet mee eens zijn, hebben we in de SP allerlei mogelijkheden om in bezwaar te gaan. Alleen betekent dat niet dat je ook altijd je zin krijgt. Als tijdens de partijraad bijvoorbeeld de meerderheid het niet met een voorstel eens is, dan moet je je verlies kunnen nemen.”

Vaak hoor je gemopper bij de vertrekkers dat ze hun raadsgeld moesten afstaan.

“Natuurlijk; het afdragen aan de SP van een aanzienlijk deel van de vergoeding

die je als raads- of Statenlid krijgt, valt sommigen zwaar. Maar we hebben er nu eenmaal voor gekozen om ook op dit punt te gaan voor samen delen. Dankzij de afdrachtregeling voorkomen we scheve gezichten tussen volksvertegenwoordigers en andere activisten in onze partij. Dankzij die regeling kunnen we als partij ook dingen bieden aan onze leden waar andere partijen niet aan toe komen. Sterke campagnes, goede opleidingen, zomercursussen, mooi informatiemateriaal, ondersteuning voor al het lokale werk. Het geld daarvoor moet ergens vandaan komen – en sponsors willen we niet. Daarvoor moet je bij CDA en VVD zijn. Maar wat weleens vergeten wordt, is dat ook GroenLinks en PvdA afdrachtregelingen hebben. Niet zo robuust als wij, maar in principe hetzelfde. Niets vreemds aan.”

Maar de krant schrijft er schande van.

“De kranten mogen alles schrijven, niemand hoeft ons leuk en goed te vinden. Maar ook kranten hebben wél de verantwoordelijkheid om feiten en meningen van elkaar te scheiden. Waar ik me aan heb geërgerd deze zomer, is de gemakzucht waarmee sommige media berichten van elkaar overnemen. Zo schreef de Volkskrant plompverloren, zonder enig bewijs dat ‘veel SP’ers wachtgeld kregen in strijd met de partijlijn’. Andere media papegaaiden dat onmiddellijk na. En dan blijkt het tegendeel waar te zijn: SP-politici maken juist verreweg het minst en het kortst gebruik van wachtgeld! Momenteel zijn het er twee, dat is iets anders dan veel. Wie geheel volgens de regels wél wachtgeld krijgt, geeft daar ook nog eens een aanzienlijk deel van af aan de SP, om nuttige dingen mee te doen. Maar denk je dat de Volkskrant dan een rectificatie plaatst? Vergeet het maar! En dus doet de rest dat ook niet, ook al staat vast dat het kletspraat was. Vind je het dan gek dat sommige SP’ers zeggen dat de krant de leugens in het land brengt?”

Je speelt het hard, zeggen sommige media.

“Tja, ligt eraan wat je hard noemt. Kijk, ik hecht veel belang aan een goed beeld van onze partij in de media. Maar dat betekent niet dat ik me als een windvaan moet gedragen. Als partijsecretaris heb ik

er gewoon voor te zorgen dat besluiten die onze partijraad neemt, uitgevoerd worden. Ook heb ik ervoor te zorgen dat onze eigen media, de Tribune en onze website, gebruikt worden om onze leden goed en duidelijk te informeren over wat er in onze partij gebeurt. Ik heb ervoor te zorgen dat we ons allemaal houden aan de afspraken die we maken. Gelijke monniken, gelijke kappen. Dat kan voor de een soms wat hard zijn, maar tegelijk is het heel normaal. Democratie zonder daadkracht werkt niet.”

Jan Marijnissen noemt de SP de meest democratische partij, maar je leest in de krant wel andere dingen.

“Formeel is er geen partij die democratischer in elkaar steekt dan de onze. Dat klinkt misschien een beetje arrogant, maar formeel is dat écht zo. De vraag is natuurlijk hoe dat in de praktijk uitpakt. Vooropgesteld: alles kan altijd beter. Veel leden doen nog niet mee als het om discussies en besluiten nemen gaat. Dat laten ze aan andere leden over. Maar in geen enkele andere partij doen zo veel leden mee als in de SP. Er is geen partij die het aandurft om zo volledig de beslissingsmacht in handen van de basis van de partij te leggen, de afdelingen. Maar eigenlijk vergelijk ik ons liever niet met andere partijen. Ik kijk liever hoe wij de invloed van onze leden kunnen versterken, hoe we onze leden beter bij de besluitvorming kunnen betrekken en ook naar buiten toe kunnen laten zien dat bij de SP echt elke stem telt. Daar zullen we in de komende tijd ook zeker over praten, nu we ons congres aan het voorbereiden zijn. Ook daar krijgen onze leden alle kans om mee te praten, op afdelingsvergaderingen, regioconferenties en, als congresafgevaardigde, op landelijk niveau.”

Op 24 november vindt dat congres plaats in de oude Van Nellefabriek in Rotterdam. Hoe staat het met de voorbereiding?

“De congrescommissie heeft de afgelopen zomer twee congresstukken geschreven. Een terugblik op het functioneren van onze partij in de afgelopen vier jaar en de lessen die we daaruit kunnen trekken; en het stuk over de huidige politieke situatie

en de daaruit voortvloeiende uitdagingen voor de komende tijd. Deze maand worden die stukken in alle afdelingen besproken, op de regioconferenties van oktober gaan we daarmee verder en op het congres eind november nemen we dan besluiten. Een heel proces dus, en ook dat is redelijk uniek. Daarnaast kiezen we een nieuw partijbestuur. In de regio’s kiezen we de 21 regiovertegenwoordigers, op het congres 15 algemeen bestuursleden, waaronder de voorzitter en de algemeen secretaris.”

Komt Hans van Heijningen terug als algemeen secretaris?

“Als het aan mij ligt wel. Maar het congres beslist – en dat is maar goed ook. De afgelopen twee jaar heb ik mijn best gedaan om vooral aan de afdelingen de ondersteuning te bieden waar om gevraagd werd. Tegelijkertijd heb ik veel geleerd en veel nieuwe inzichten opgedaan, wat het aantrekkelijk maakt om nog een paar jaar verder te werken op deze plek. De SP was en blijft voor mij een groot en spannend avontuur. We geven hoop aan veel mensen dat het beter kan in dit land. Daar draag ik de komende twee jaar graag mijn steentje aan bij.” ●

Griezelige Krimi

In de Duitse deelstaat Sachsen houdt een griezelige affaire de gemoederen bezig. Volgens dossiers van de veiligheidsdienst was het stadhuis van Leipzig de spil van een netwerk van corruptie, (kinder)porno, ambtsmisbruik en zelfs moord. Politici, rechters, seksbazen, hoge politiefunctionarissen, ondernemers en maffiosi gooiden naar verluidt alle remmen los in Leipzig.

TEKST ROB JANSSEN FOTO RUE DES ARCHIVES / HH

Derrick. Tatort en Der Alte. Siska, Der Fahnder en Soko. Duitse politseries zijn wijd en zijd bekend. Het kan zo gek niet zijn of speurders als Schimanski, Derrick en Kress lossen het op. Maar zouden zij ooit op een affaire zijn gezet zoals die in Leipzig, dan hadden ze spontaan wapen en politiepenning ingeleverd: gekkenwerk. Dat een invloedrijk lokaal politicus van de ene dag op de andere de bestemming ‘groen’ van een perceel wil veranderen in ‘bouw’, mag al opmerkelijk heten. Maar wat te denken van Tsjechische prostituees in het stadhuis, een vermiste rechercheur die opgeknoopt in het bos wordt teruggevonden, of de geheime dienst die jarenlang hoge politiefunctionarissen, juristen en politici schaduwde? Dan hebben we het nog niet over de officier van justitie die stiekem werd gefilmd tijdens seksuele escapades met minderjarigen en vervolgens afgeperst. Of de advocaat die ‘bemiddelde’ tussen prostituees en juristen van aanzien en andere hoge omes. Vergeleken bij zulke zaken is de lawine van pornovideo’s die een monteur over zich heen kreeg, toen hij tijdens een opknopbeurt van het raadhuis de kluis van een jurist opende, nog onschuldig.

Het dossier van het Landesamt für Verfassungsschutz (LfV: binnenlandse veiligheidsdienst op deelstaatniveau) telt een slordige 15.000 pagina’s. De onafhankelijke nieuwsdienst Interpool.tv kreeg

de samenvattende notitie in handen en plaatste die op haar website. Dus lagen de adembenemende en deels misselijkmakende observaties op straat.

De vraag is nu of de door agenten en informanten bijeengebrachte informatieberg toereikend is voor een rechtszaak. Is ermee gerommeld? Het had niet veel gescheeld of de hele Sachsen-affaire was in de doofpot geraakt. Het dossier zou uit ‘juridische overwegingen’ vernietigd worden. Maar weekblad *Der Spiegel* kreeg er lucht van en bracht aan het licht dat geheim agenten jarenlang bezig zijn geweest met het naspeuren van ‘gevaarlijke contacten tussen maffia, politie, justitie en politiek’. Trefwoorden: corruptie, foute handel in onroerend goed en kindermisbruik. Daarbij werden ook de namen van twee landelijke politici genoemd, die eveneens van de diensten van de Leipziger raadhuisshoeren genoten zouden hebben. Er staat dus heel wat op het spel.

Ineens maakte de papierversnipperaar overuren

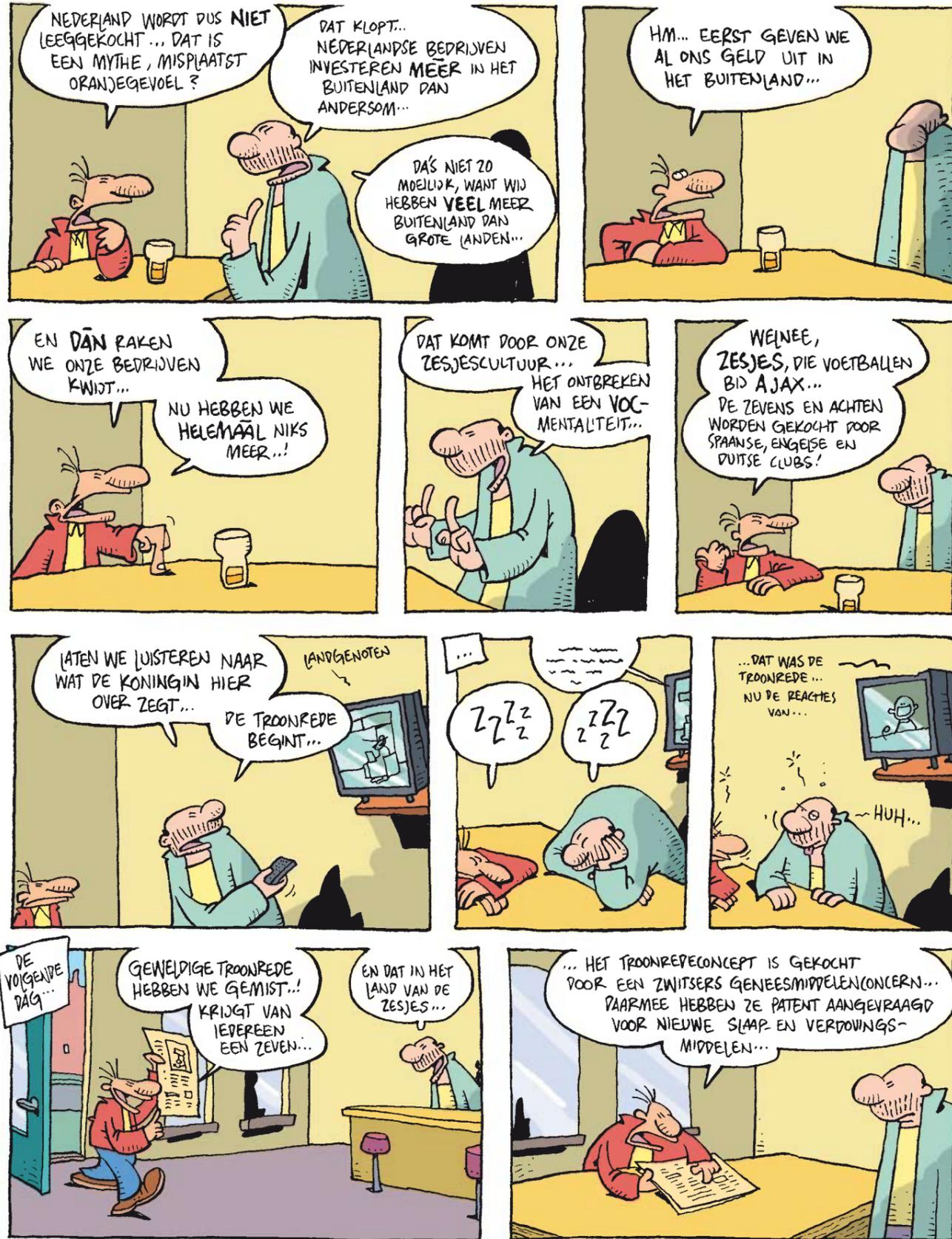
Het viel André Hahn, fractievoorzitter van Die Linke in Sachsen, recentelijk al op dat de papierversnipperaar bij de LfV ineens overuren maakte en dat er heel wat dossierstukken waren verdwenen. Bovendien trekt de deelstaatregering van CDU en SPD plotseling de observaties van haar eigen instanties in twijfel. Nog iets opmerkelijks: waarom zou diezelfde regering eind vorige maand de toezending van het volledige

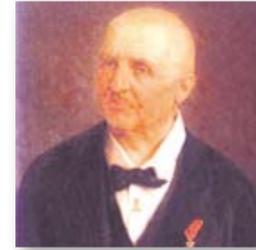
Een dossier van 15.000 pagina’s: Derrick en Harry zouden het opgeven

LfV-dossier aan de parlementaire onderzoekcommissie hebben geblokkeerd? ‘Bij het leggen van rookgordijnen werken regering en Openbaar Ministerie hand in hand’, schreef Linke-perschef Marcel Braumann in een opinieartikel.

Intussen breidde het schandaal zich uit. Terwijl in Sachsen de ene na de andere onthulling volgde, vond op 15 augustus een zesvoudige moord plaats aan de andere kant van Duitsland, in Duisburg. Het zou gaan om een afrekening tussen twee maffia-clans. Al snel leidden de sporen naar Leipzig. Daar zouden volgens de *Berliner Zeitung* geheim agenten meerdere maffiosi van een van die clans al langer in de peiling hebben gehad. Volgens André Hahn valt niet uit te sluiten dat het inmiddels beruchte LfV-dossier heel wat informatie bevat over maffia-activiteiten in Sachsen, vooral in Leipzig. Hahn: “Het is niet uitgesloten dat uitgerekend dat LfV-dossier een bijdrage kan leveren aan de oplossing van een zwaar misdrijf. We mogen niet toelaten dat justitieel onderzoek gehinderd wordt vanwege politieke belangen van de CDU.” De bevolking wacht in spanning op de volgende uitglijder in het ‘Sachsen-moeras’. ●

HOREN

VIERDE SYMFONIE VAN BRUCKNER

De vierde symfonie van Anton Bruckner (1824-1896) wordt ook wel 'de romantische' genoemd. Volgens de overlevering zou het werk een ode zijn aan de natuur en aan het bos in het bijzonder. En dus horen we veel warme klanken van cello en hoorn. Een heus jachtmotief onderstreept het 'landelijke' karakter van Bruckner's Vierde. De opnames stammen van een concert dat meesterdirigent Sir Simon Rattle vorig jaar met de Berliner Philharmoniker gaf. Dat de cd nu is uitgebracht, is een feest voor de klassieke muzikliefhebber. Want als zo'n dirigent en zo'n toporkest zich samen over Bruckner's Vierde buigen, mag je qua klank en muzikale zeggingskracht wel wat verwachten. Die verwachtingen worden met verve waargemaakt.

Sir Simon Rattle, *Bruckner Symphony No. 4* EMI Classics

LEZEN

ROEREN IN DE STRONT

Als president Bush in 2003 verklaart dat in Irak de overwinning is behaald, is de Amerikaanse soldaat Joshua Key gelegerd in Irak. "Ik wou dat het waar was", denkt hij, terwijl de kogels om zijn oren vliegen. Als ranglaagste bestaat zijn hoofdtaak uit het al roerend verbranden van de stront van zijn legereenheid. Daarnaast verricht hij huiszoekingen, waarbij nooit een terrorist wordt aangetroffen. De twijfel slaat toe: wat als zijn eigen vrouw en kinderen van hun bed gelicht zouden worden door buitenlandse militairen? Na een verlofperiode keert Key niet terug naar Irak. Hij vlucht met zijn gezin naar Canada, waar journalist Lawrence Hill zijn levensverhaal optekent. Waargebeurd en onthutsend.

Ik ben een deserteur - Joshua Key Arbeiderspers

BELEVEN

Zelfportret (1900)
Pablo Picasso
(1881-1973)

BARCELONA 1900

Barcelona, wie wandelt er niet graag? De verrassende gebouwen van Gaudí, de kleurrijke mensen en de zeelucht op de Ramblas, de musea met werken van Picasso... Goed nieuws voor de liefhebbers: de komende maanden hoeven we voor een wandeling door Barcelona geen vakantie-dagen op te nemen. De expositie 'Barcelona 1900, de creatie van een moderne stad' toont de stad in de periode 1880-1909. Niet toevallig de bloeitijd van het Catalaans modernisme, dat zo'n belangrijk stempel op de stad heeft gedrukt dat het voor velen synoniem is aan 'het Barcelona-gevoel'.

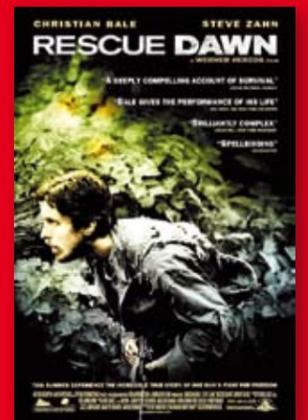
Barcelona 1900
21 september t/m 20 januari
Van Gogh Museum, Amsterdam.

Afbeelding: The Metropolitan Museum of Art, New York. Schenking Raymon de Paul ter nagedachtenis aan haar broer, C. Michael Paul, 1982.

KIJKEN

RESCUE DAWN - DINEKE DE ZWAAN

Met zijn speelfilm 'Rescue Dawn' stort regisseur Werner Herzog zich op het opmerkelijke overlevingsverhaal van de Amerikaans-Duitse piloot Dieter Dengler. In 1965, tijdens het begin van de Vietnamoorlog, stuurden de VS piloten op een top secret missie naar Laos om daar de aanvoerroute voor wapens en goederen van de Vietcong te bombarderen. Dengler stortte echter neer in Laos, waar hij als krijgsgevangene in handen viel van de Pathet Lao, een communistische verzetsbeweging. Hij heeft maar een doel voor ogen: samen met zijn lotgenoten ontsnappen en overleven. Uiteindelijk bleek Dengler de enige Amerikaanse krijgsgevangene die daar tijdens de Vietnamoorlog in slaagde. 'Rescue Dawn' is allerminst een Amerikaanse propaganda- of actiefilm. Herzog is een regisseur die originele beelden zoekt die het ware leven verbeelden. Daarbij heeft hij een uitgesproken interesse om films te maken over mensen die onder bizarre omstandigheden tot het uiterste gaan om hun dromen te realiseren. Wie zijn speelfilm 'Fitzcarraldo' (1982) heeft gezien, waarin een man (gespeeld door Klaus Kinski) een grote stoomboot door de lokale indianen over een berg laat trekken omdat hij in de jungle van Peru een opera wil bouwen, zal het altijd bij blijven. Wat 'Rescue Dawn' een extra dimensie verleent, is het onontkoombare realisme. De acteurs, en dan met name Christian Bale die Dengler speelt, leveren opmerkelijke acteerprestaties. Je ziet ze als krijgsgevangenen ernstig vermageren. Ze eten daadwerkelijk maden en plukken tijdens hun vlucht door de jungle echte bloedzuigers van hun lijf. Dat fysieke maakt de film zo indringend. Typisch Herzog, die een afkeer heeft van *special effects*. Hij wil de mensen weer in hun eigen ogen laten geloven.

Rescue Dawn is op 23 augustus in de Nederlandse bioscopen uitgebracht

Een dagje zee

Foto's en tekst Roel Visser

Het stuk verharde weg tussen de stranden van het Zeeuwse Noordzeestrand lijkt op een file die al te lang tot stilstand is gekomen. Dagjesmensen zonnen op stoeltjes en uitgeklapte stretchers naast of voor de auto, soms een parasol erbij. Even verder een lange rij met caravans die als een straatje eengezinswoningen dicht op elkaar zijn gestouwd. Beneden bij de stranden laten de speedboten zich bewonderen. Zwaarlijvigheid en tatoeages zijn er troef. Tegen zessen begint de echte file weer. Kilometers lang. Alleen de vaste vakantiegangers blijven, verspreid over campings in de buurt. Onder hen veel Duitsers. *Wie das hier gefällt? "Ja, Wunderbar! So herrlich ruhig".*

SP.

